

Velja po pošti:
za celo leto naprej ... K 36.—
za en mesec ... 3.—50
za Nemčijo celoletno ... 40.—
za ostalo inozemstvo ... 46.—

V Ljubljani na dom:
za celo leto naprej ... K 32.—
za en mesec ... K 2.—70
v upravljanju mesečno ... 2.—50

Sobotna izdaja:
za celo leto ... K 8.—
za Nemčijo celoletno ... 10.—
za ostalo inozemstvo ... 13.—

SLOVENEK

Inserati:
Enostolpna petstvrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat ... po 50 v
za dva- in večkrat ... 45.—
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:
Enostolpna petstvrsta K 1.—
Izba za vsak dan izveniš nedelje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vojni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Knezoškofo o političnem položaju.

Zadnja številka »Škof. lista« prinaša naslednje vrstice, naslovljene na gg. duhovnike:

Med narodi naše mogočne države so se razvili strastni prepiri. Na Dunaju je postavno sestavljen odsek, ki naj pripravi obnovitev in prenovitev naše ustave, kar je nenavadno pomembno in dalekosežno za prihodnost države in narodov v njej. S tega razloga se gibljejo razne stranke vseh narodov in si prizadevajo, kar mogoče pravic in koristi priboriti za svoj narod.

Tudi Slovenci so se oglašili in zahtevajo edino le pravico zase in druge narode v Avstriji. Isti ista est fundamentum regnum. Zginil bi nesrečni mednarodni boj, ki je za Avstrijo tako poguben, narodi bi se mirno razvijali in zadovoljni v Avstriji ne bi nikdar hoteli poslušati onih nesrečnikov, ki bi nas radi odtrgali od nje.

Pa ne samo med posameznimi narodi v državi, tudi med različnimi strankami v narodu samem so nastali škodljivi prepiri in razdori. Mislim posebno na one v naši kronovini, v naši škofiji. Ti razdori pri nas so sicer v prvi vrsti politični, vendar pa zadevajo tudi naše krščansko življenje in versko gibanje. Prizadeči smo mi ne le kot Slovenci, ampak tudi kot duhovniki. Posebno mene so okolnosti zadnjih časov prisilile na neke prepomembne ukrepe, za katere se vsa javnost veliko bolj zanima, kakor sem mislil.

V tem burnem času se je dogodilo, česar sem se dolgo bal in kar bi rad preprečil. Duhovniki, dosedaj v glavni smeri delovanja edini med seboj in s škofom, so se začeli razdvajati. Bojim se za prihodnost, bojim se, da se razdor med nami, ki je sedaj v prvi vrsti političen, ne bi razširil tudi na naše cerkveno in izobraževalno delo. Zato Vam, dragim sobratom, za novo leto nekoliko pojasnil in navodil.

I. Zdi se mi, da ne bo napačno, ako izpregovorim nekoliko o sebi in o svojih ukrepih.

1. Deklaracija z dne 30. majnika je za Slovence življenjskega pomena, sosednjim narodom ne krivična, za obstoj in mir v Avstriji pa izredno koristna. Žalibog so jo nekatere prav mogočne stranke v Avstriji in zunaj nje začele razlagati popolnoma krivo in Slovencem podtikati nepatriotične, izdajalske namene.

Zoper tako grdo počenje sem se zares razsrdil. Mislim sem, kako naj bi ga mogel odločno zavrnil. Zdelo se mi je, da bi bila uspešna jasna, in sicer soglasna izjava naših strank za omenjeno deklaracijo, ki naglasuje Avstrijo in habs-

burško dinastijo. Hvala Bogu, namen sem dosegel. S tem korakom je izredno zadovoljna velika večina vseh Jugoslovanov in posebno ogromna večina Slovencev.

Obenem smo se vsi poklonili sv. Očetu in s svojim glasom pritrdili Njegovemu stanovitnemu in pogumnemu prizadevanju za mir, želeč, naj bi se Njegova prizadevanja čim prej uresničila. Ta drugi del naše skupne izjave je vnel naše občine, ki se jej ena za drugo pridružujejo. Zbudilo se je med nami silno mirovno gibanje, ki poprej ni moglo na dan.

2. Videl sem, da imamo za slovensko gimnazijo vse knjige, le latinskega besednjaka še manjka. Čul sem, da je v rokopisu izdelan, da ga pisatelj zopet pregleduje in da edino le denarja ni. Širil se je strah, da besednjaka izdati ne bo mogoče, ker bo tisk prav gotovo dosegel vsoto sto tisoč kron.

Premišljeval sem, kaj bi se dalo storiti. Sklenil sem, da prevzamem stroške za glavni besednjak in zraven tega še za priročni šolski slovarček. Tiskarna naj pripravi vse potrebno in do leta 1923. naj bo dotiskan. Želel sem, naj se moje ime še ne razglasi. No, razglasilo se je. In hvala Bogu, da je moja namera vse Slovence izredno razveselila.

Ako se ne motim, bota ta dva moja koraka odstranila očitek, kakor da bi jaz in moji duhovniki ne bili odkritosrčno in zadosno narodnega mišljenja.

II. Na odločen korak me je prisilil tudi naš prežalostni razdor, ki se je bolj v zaledju že dolgo časa pripravljal. Ne smem in ne morem razvika samega opisovati. Kar sem mogel povedati, sem povedal v »Slovincu« z dne 26. novembra in v »Domoljubu« št. 49. Sedaj naj omenim samo zadnji odločilni korak.

Gospod deželni glavar je hotel priti v delegacije. Kljub izrednemu pritisku ga poslanci niso izvolili. Že poprej je grozil, da bo izvajal posledice, ako ga ne bi izvolili. No, izvedel jih je na shodu izvrševalnega odbora dne 22. novembra: razglasil je, da S. L. S. razpusti in da koj novo kmečko stranko ustanovi. Dotične izjave so bile strastne in razžaljeve; najbolj strasten in razžaljen pa je bil oglas za novo kmečko stranko.

Torej s par besedami je zavrženo, kar smo duhovniki z našim ljudstvom storili in izvršili dolgo vrsto let z napornim delom. Edinost naj se razruši in med ljudstvo zanesse strastna agitacija, hud prepri in razdor med vse posamezne stanovne, tudi med gg. duhovnike. Vso to nesrečo sem gledal v duhu, in povod? Užaljenost gospoda deželnega glavarja!

Srce in pamet me je gnala, naj hitro

ukrenem, kar bi nameravani razdor, ako ne onemogočilo, vsaj čim bolj omejilo. Moral sem hiteti, da se gg. duhovniki in ljudstvo hitro pouče o položaju. To sem storil z dopisom v »Slovincu« in v »Domoljubu«.

Izdal sem geslo: mi ostanemo v S. L. S., naj se izvoli novo načelnštvo, ki naj jo poži v vodi v luči dosedanjih načel. Novo kmetosko stranko odklanjamo kot nepotrebno in rojeno iz matere strasti; za kmetovalca je skrbela in bo še skrbela S. L. S., ki je tekom let njemu na korist širok dežele zasnovala mnogo raznovrstnih gospodarskih zadrug, je kmetovalce zedinila v kmetiski in županski zvezi in njegove koristi uspešno brani v parlamentu na Dunaju. Dosledno sem naročil gg. duhovnikom in vernikom, naj pri utemeljevanju te nove stranke ne sodelujejo in naj na morebitne shode ne hodijo. Ker pa vem, da smo slabi in hipnim višom pristopni, sem v duhu krščanske ljubezni naročil, naj v prijateljski zvezi ostanemo tudi z onimi, ki bi morda S. L. S. zapustili in k novi kmetoski pristopili.

Kaj ne, ko bi se verniki, posebno pa gg. duhovniki, po tem navodilu ravnali, bi bil razdor nemogoč: duhovniki, združeni s škofom, združeni v ljubezni med seboj in združeni z ljudstvom. To videč, bi se bil morda celo g. deželni glavar premislil, spoznal svoj usodepolni korak in ostal zopet naš, kakor je bil dosedaj. V novem sijaju bi zalesketala moč krščanske ljubezni, krščanskega premagovanja, krščanskega zatajevanja med verniki in gg. duhovniki.

III. Čutim, da je moje izdatno geslo povzročilo silno gibanje po deželi, posebno med mojimi sodelavci v vinogradu Gospodovem. Do danes, ko to pišem (14. decembra) sem v tem oziru prejel raznovrstnih poročil.

Mnogi duhovniki, akademično starejšinstvo, akademično društvo »Danica«, razne občine, delavsko društvo, mnogi posamezniki se mi navdušeno zahvaljujejo odločen nastop. Dobivam pa tudi od gg. duhovnikov, in sicer od takih, ki jih moram vpoštevati in ljubiti, poročila, ki niso prav vesela in mojega koraka ne odobrujejo. Iz dopisov čutim borbo in vsled te borbe veliko bolečino njihovega srca. Temu pojavu se prav nič ne čudim. Kaj ne: naenkrat tak prevrat! Ta notranji mučni razvoj mi je poznan, saj sem ga doživel sam v svojem srcu in trpel skoraj dve leti.

Upam, da bo končni uspeh v pravcu medsebojne edinosti, ljubezni in složnega nastopa. Megleni, viharji jesenski dnevi bodo minili in zopet se bo med nami in po škofiji razvijalo milo in bujno pomladansko življenje. Duhovniki ljubljanske škofije bodo vzor potrebne cerkvene dis-

cipline: spectaculum facti Deo, angelis et hominibus.

Združitev slovenskih strank.

Narodno-napreden politik z meje, dr. V. K., je dne 2. t. m. nasvetoval v »Slov. Narodu«, naj bi se S. L. S. in narodno-napredna stranka združili v enotno stranko. V narodno-napredni stranki so mnogi ta načrt z veseljem pozdravili, in uredništvo »Slov. Naroda« je prejelo, kakor pravi, celo vrsto dopisov, ki se izražajo za zenoostavljenje slovenske politične organizacije. Glasilo stranke je to označilo kot vesel pojav, a je odklonilo predlog dr. V. K., in sicer zato, ker bi se vsaka sedaj obstoječih strank morala odreči svojemu svetovnemu in socialnemu nazoru, ki nas loči. Da narodno-napredna stranka tega ne more storiti, dokazuje »Slov. Narod« na teh le primerih:

»Danes hvaležno pozdravljamo resolutni nastop ljubljanskega knezoškofa. Ali bomo jutri, ko bo šlo, recimo, za vprašanje našega novega šolstva, z isto pripravljenostjo sprejeli škofovo odločitev? Ali se bomo brez ugovora pokoravali njegovim nazorom o demokraciji? Ali bomo priznali, da sme odstraniti kot duhovni nadpastir urednika, ker le-ta ne hodi po poti, ki si jo želi škof? Ali moremo na drugi strani verjeti, da bo hierarhija priznala naš nazor, da interesi cerkve niso še narodni interesi in da cerkveni poglavari ne morejo biti tudi naši politični šefi? Odgovor na ta banalna vprašanja je tudi odgovor na vprašanje o praktični izpeljivosti in resničnosti koristnosti enotne politične organizacije celega naroda.«

Nam se ne zde vsi tukaj navedeni primeri dovolj tehtni, da bi mogli preprečiti združitev obeh slovenskih strank. Tako na primer ne nastavlja škof urednikov političnim listom in jih ne odstavlja. Tudi ne trdi katoliška hierarhija, da so interesi cerkve, ki so verskega značaja, istovetni z narodnimi, ki so zlasti politični; gotovo je pa, da si ti interesi ne morejo biti nasprotni, ker versko življenje ohranja narod fizične in pravne moči in s tem po redno krepi njegovo politično silo, med tem ko brezverstvo, kakor nam spričuje preteklost in sedanjost, slabi narod telesno in pravno, kar ne more biti brez usodnih posledic v političnem življenju. Še manj zahtevajo škofje, da bi bili strankam »politični šefi«; v času demokracije to biti ne morejo in v resnici tudi niso. Gotovo pa imajo pravico in dolžnost, čuti nad strankami, v kolikor se strankarsko delovanje dotika vere in pravosti. Seveda

LISTEK.

Stiki Hrvatov, Srbov in Slovencev.

Zgodovinski drobci. Priobčil Bohinjec.

Ko so Slovenci došli od Spodnjega Dunava in Hrvatje izza Karpatov v sedanje kraje, so živeli v zadrugah s starejšino na čelu. Iz zadrug so se razvila razna plemena, ki so imela skupno svojega župana, iz plemen pa so nastali narodi, ki jim je (zlasti ob času vojske) načeloval vojvoda. Posebno za preseljevanja so čutili potrebo večjih narodnih zavez ob stiku s tujimi narodi. Ob času vojske so si izvolila plemena pod vodstvom županov ali vojvod velikega kneza (velikega župana, bana), ki je bil vselej iz taiste rodbine, a najzmožnejši, s časom najstarejši in naposled prvorojenec. Slovesno so ga ustoličili na knežji prestol kar se je ohranilo v Korotanu še za Habsburžanov do leta 1414.

Slovenci so prišli v sedanje dežele za Longobardi, ki so 568 odšli v Italijo. Nad Karantanijo so imeli že oglejski patrijarhi takrat vrhovno cerkveno oblast. Slovenci so se morali boriti z Obri in Bavarci, z Bizantinci v Istri in z Italijani ob Soči. Obrov jih je rešil kralj Samo († 662) in premagal pri Vogustovjah bavorskega kralja Dagoberta. Ta mogočah bari Samo

je združil Čehe, Moravane in Slovence in osnoval veliko slovansko državo, ki je segala od Krkonošev do Adrije. Slovenci so vzeli Binzantincem Dalmacijo in druge kraje zahodno Ilirije (Posavsko Panonijo), kjer so našli že več naseljevalnih slovanskih rodov. S temi so se združili v močno državo, katero so nazivali po največjavnem plemenu hrvaško (600—640).

Kmalu po prihodu v Dalmacijo so jo nekateri Hrvatje spet zapustili in zasedli svet med Dravo in Savo in tam utemeljili posavsko Hrvaško. Dalmatinski Hrvatje so imeli svojo stolico v Bihaču (pri Spletu), posavski Hrvatje pa v Sisku in so bili razdeljeni na županije z banom na čelu. Krščansko vero so sprejeli dalmatinski Hrvatje od Carigrada od 640—668, posavski pa so jo prejeli od Ogleja. Slovenci so ostali pagani še kakih 200 let. Imeli so v Korotanu svoje vojvode, ki so bili odvisni od kralja Sama in njegovih naslednikov. Ravno tako je segal Samov vpliv do Hrvatov.

Samova država slovanska je razpadla po njegovi smrti. Korotanski Slovenci so morali za vojvode Boruta priznati bavorsko - frankovsko nadoblast. Ko je l. 788 Karel Veliki uničil bavorsko vojvodino, so stopili Korotanci neposredno pod frankovsko oblast in jeli sprejemati krščansko vero.

Leta 803. so tudi Hrvatje morali pri-

znati frankovsko vrhovno oblast in furlanski grofje so bili cesarjevi pazniki in uradniki nad Hrvati.

Slovenci in Hrvatje so takrat prebivali na jugovzhodnem delu frankovskega kraljestva. Karel Veliki je razdelil slovenske dežele v 2 mejni grofiji. Istočasno pokrajino, kjer je vladal leta 826. Gerold, in Furlansko mejno grofijo, kjer je vladal Balderik. Leta 828. pa je Karla Velikega naslednik Ludovik Pobožni odstavil Balderika in razdelil njegovo grofijo v 4 dele (Koroško, Furlansko, Istro, Sp. Panonijo). Sp. Panonijo je dobil v fevd slovenski knez Privina, po Koceljvi smrti se je združila s Karantanijo.

Za Ludovika Pobožnega je ustanovil Borna ob Jadranskem morju hrvaško državo pod frankovsko nadoblastjo. Imenovala se je dalmatinska ali Bela Hrvaška in je obsegala ozemlje stare Dalmacije, do čim so se dežele med Dravo, Savo in Kolpo imenovala Posavska Hrvaška. Zaradi nasilja frankovskih grofov v Posavski Hrvaški se je vzdignil odnotni veliki župan Ljudoviti (Posavski) zoper Franke. Njemu se je pridružil mnogo Slovencev iz alpskih dežel, ker se jim ni nič boljše godilo pod Franki kakor Hrvatim. Dalmatinski knez Borna je bil na strani Frankov. Gradenskega patrijarha Fortunata (803—25) je tožil neki duhovnik pri cesarju Ludoviku v Ahnu, češ da podpira na skrivnem vstajo

hrvaškega kneza Ljudevita, ker mu pošilja zidarjev in kovačev za grajenje mostov in utrdb. Ljudevita je naposled umoril za vrnatno Bornov ujec.

Leta 827. so se Hrvatje spet vzdignili zoper Franke in so se jih oprostili. Cesar je bil le pokrovitelj Hrvatske. Koncem 9. veka pa je do cela prenehala frankovska oblast po Panoniji in Povaska Hrvaška se je združila z Belo Hrvatsko okrog leta 910. za Tomislava, ki se je okrog l. 925. kronal za hrvaškega kralja. — V listinah 10. veka se imenuje »Hrvaška županija« (pagus Chrouati) dežela med Vrb-skim jezerom in Velikovecem od Drave do St. Vida. Pod njenim vodstvom se je osnovala nekaka zvezna država slovanska, ki se je pojavila že pred kraljem Samom.

V Korotanu je oslabela vera z drugimi slovanskimi deželami po jugu, ko je Ludovik Pobožni odstranil Balderika, a je postala tem tesnejša vez med Koroško in Istočno mejno pokrajino (Ostwerk) in Slovenci so izgubili zadnji ostanek svoje svobode. Ludovik Pobožni je odstranil vojvode domačine ter jih nadomestil z nemškimi grofi (Bavarci). Krščansko vero so širili nemški duhovniki od Solnoograda. — Karantanija je takrat obsegala Koroško, Kranjsko, večino Štajerske, solnoogradske Lungau in jugovzhodno stran dolenje Avstrije.

Zato je umljivo, da je šel hrvaški knez

jim daje visoko socialno dostojanstvo hkrati tudi priliko, da se odlično udeležuje v političnem življenju kot državljani, in kako blagodejen more biti ta vpliv, kažejo dogodki v naši lastni deželi, kjer ni nihče mogel zbrati strank na delo za skupno narodno zadevo, dokler ni tega storil škof s svojo avtoritativno besedo.

Eden izmed navedenih razlogov, ki po mnenju »Slov. Naroda« preprečujejo enotno stranko, je pa vendar načelne važnosti. To je vprašanje šole. Glasilo narodnapredne stranke se izraža zelo previdno, toda smisel njegovih besed je ta: Če pride do kulturnega boja, bo S. L. S. zahtevala, da ostani šolska vzgoja narodno-verska, da bodi verski pouk eden izmed obveznih šolskih predmetov. Narodno-napredna stranka tega ne bo mogla sprejeti; zahtevala bo torej takozvano laiško šolo in bo smatrala verski pouk in vzgojo za privatno zadevo staršev. K tej razliki v kulturno-političnem programu se pridružujejo še druga nasprotja, od katerih je eno posebno aktualno — to je vprašanje zakona. S. L. S. brani in bo branila neločljivost zakona, in bo pobijala civilno poroko, ki je redoma z ločljivostjo istovetna, narodno-napredna stranka bo zagovarjala nasprotno stališče. Ta nasprotja niso taka, da bi se mogla sedaj snovati preko njih enotna politična stranka, ker so velikanskega socialnega pomena; ta nasprotja tvorijo globok prepad, ki loči dva svetova: krščanstvo in svobodomiselstvo.

Vsako ve, da v vprašanjih, ki se dotikajo svetovnega nazora in katerih korenine prepletajo vso dušo človekovo, ne more biti sprave in kompromisov. Tem bolj je značilno, da je predlog dr. V. K. našel toliko somišljenikov in pritrjevalcev. To dejstvo nam priča, da načelna diferenciacija, ki bi morala biti posledica ločitve slovenskega ljudstva v katoliško in svobodomiselno stranko, še ni popolnoma izvedena. Ko je S. L. S. prevzela na Kranjskem vlogo večine — večino v ljudstvu je imela že zdavnaj prej — je prišlo vanjo tudi več ljudi, ki po svojem svetovnem nazoru niso vanjo spadali; privabile so jih ugodnosti vladajoče stranke in deloma tudi solidnost strankinega socialnega programa. Taki ljudje stranki ne morejo koristiti, ne hote delujejo v njej kakor »koruptivna snov.« Zato so se že takrat oglašali svarilni signali iz stranke same.

Vendar pa moramo reči, da so bili taki pojavi samo sporadični in da bodo kmalu popolnoma izginili. Nasprotno so ti pojavi v narodno-napredni stranki redni, velika večina njenih pristašev ne spada v stranko, h kateri se prišteva! Čes je, da povemo, da pri nas »liberalizem« in »svobodomiselstvo« ni isto, čeprav se iz liberalizma praviloma poraja svobodomiselstvo. Velika večina volilcev narodno-napredne stranke ima še živo vero in izpolnjuje svoje verske dolžnosti, a so liberalci; njih otroci ali vnuki bodo že morda svobodomiselni, česar pa liberalni starši po večini nikakor ne žele! Jedro narodno-napredne stranke je svobodomiselno, dasi to le nerado o sebi priznava, kakor je razvidno tudi iz zgoraj navedenega članka; takemu priznanju se izogiba zaradi svojih lastnih somišljenikov, ki po večini svobodomiselnosti niso naklonjeni, a se ji počasi, vsaj v poznejših rodovih, prilagajajo. To je eden vzrokov notranje nekonsolidiranosti, ki se je večkrat pojavljala v narodno-napredni stranki: očitno bogotajstvo glasila poleg užaljenosti mnogih pristašev, če je kdo njim očital brezverstvo! Kako je prišlo do teh nezdravih raz-

mer, nočemo tukaj razpravljati, a resnično ljubnost zahteva, da priznamo, da so marsikaj zakrivali tudi nekdanji voditelji S. L. S. in morda nekateri njeni preradikalni pristaši, ker so mnoge odgnali v svobodomiselni tabor, kamor ne sodijo.

Nadaljnji razvoj naših strank bi se moral dosledno vršiti v tej smeri: na eni strani naj bi se združilo vse, kar je pozitivno krščanskega, na drugi strani vse, kar je svobodomiselnega. Iz teh dveh, tako načelno ločenih elementov bi ne bilo potrebno, ne dobro kovati enotno stranko, kakor tudi iz sedanje S. L. S. in narodno-napredne stranke ni mogoče zvariti novega, delazmožnega in trajnega političnega organizma.

Ker se pa kljub temu večkrat pojavlja potreba skupnega narodnega nastopa, kadar gre za skupne narodne koristi, je V. L. S. sklenila, da se osnuje Narodni svet. Ta institucija bi bila ob lojalnem sodelovanju posameznih strank izrednega pomena in se bomo z njo še pečali.

Politične novice.

+ Načelstvo S. L. S. je dobilo sledeči dopis: Županstvo občine Smlednik v imenu vsega tukajšnjega prebivalstva z največjim veseljem pozdravlja prenovljeno S. L. S. in ji kliče: le pogumno naprej za pravice slovenskega naroda na temelju večno trdnih katoliških načel! Obenem pa z največjim ogorčenjem obsoja tiste, ki so hoteli svojevoljno razbiti S. L. S. in sejejo zdaj med ljudstvom poguben razdor ter grdo obrekujejo S. L. S. po nam sovražnih nemških listih. — Županstvo občine Smlednik, dne 10. jan. 1918. — Jož. Rozman, župan.

+ Resolucije shoda S. L. S. v Vipavi dne 6. januarja t. l.:

1. Za Jugoslovanski klub.

Vipavsko ljudstvo pozdravlja z veseljem ustanovitev Jugoslovanskega kluba, kjer so se strnili vsi jugoslovanski poslanci brez razlike strank, da se v strnjeni vrsti bore za naše narodne in gospodarske pravice in za svobodno, neodvisno Jugoslavijo pod habsburškim žezlom, obsojajo izstop poslancev dr. Šusteršiča in Jakliča iz skupnega kluba in se popolnoma strinjajo z odločno in brezobzirno opozicijo kluba, dokler ne dosežemo svoje svobodne in zedinjene države.

2. Za deklaracijo.

Vipavsko ljudstvo se z navdušenjem pridružuje majniški deklaraciji Jugoslovanskega kluba, ki je dala izraz ciljem in hrepenenju celega Jugoslovanstva.

3. Za mir.

Vipavsko ljudstvo ne verjame več nobenim obljubam raznih vlad, da imajo namen v kratkem skleniti mir, in zato se z navdušenjem pridružuje zahtevi Jugoslovanskega kluba, da morajo pri mirovni pogodbi biti zastopani predstavitelji ljudstva, in zahteva, naj se sklene resnični ljudski mir, po željah in namenih sv. očeta, s prepričanjem, da le tak mir bo pravičen in trajen, ne pa grofovski mir, katerega ne bo mogoče kmalu skleniti in ne bo nikdar trajen in pravičen.

4. Vdanost škofu.

Z najglobljejšo vdanostjo in hvaležnostjo pozdravlja svojega prevzvišenega knezoškofa, ki je v zgodovinskem trenutku posegel v osodo celega Jugoslovanstva in si s svojim prizadevanjem za mir in za

jugoslovansko deklaracijo pridobil za vse Jugoslovane neprecenljivih zaslug in mu izraža svojo najiskrenejšo zvestobo.

5. Obsodba razdora.

Vipavsko ljudstvo obsoja poizkuse razdreti Slovensko Ljudsko Stranko, ki slabi naše narodne vrste in služi samo nakanam naših sovražnikov.

6. Zvestoba stranki.

Izjavlja, da ostane prejkoslej zvesto stari, sedaj prenovljeni Slovenski Ljudski in Vseslovski Stranki zasnovani na verski, narodni in demokratični podlagi.

7. Obsodba kmečke stranke.

Obsoja, da so nekateri možje hoteli ustanoviti novo in nepotrebno kmečko stranko, oprto na načelih, ki so škodljiva našemu ljudstvu in jugoslovanski stvari.

8. Obsodba dr. Pegana.

Obžaluje, da je naš deželni poslanec rojak dr. Pegan prestopil iz Slovenske Ljudske Stranke, ki mu je izročila mandat, k nepotrebnim in škodljivim kmečki stranki, izjavlja, da je navedni deželni poslanec vsled tega izgubil zaupanje vipavskega ljudstva ter ga pozivlje, naj takoj odloži mandate, katere mu je izročilo ljudstvo.

9. Poziv g. Perhavicu.

Pozivlja g. deželnega poslanca Perhavicu, naj ostane zvest Slovenski Ljudski Stranki ter jo podpira v vseh njenih bojih za narodne in gospodarske pravice naroda.

10. Za učitelje.

Vipavsko ljudstvo izraža najostrejšo grajo, da si hoče deželni odbor vojvodine Kranjske vračunati vsoto 1.017.000 kron, katero je dovolila poslanska zbornica na Dunaju kot enkratno podporo slabo plačanemu ljudskošolskemu učiteljstvu na Kranjskem, na račun izdanega zneska, katerega je v letu 1917. plačala kranjska dežela kot vojno podporo ljudskošolskemu učiteljstvu in je sistril izplačevanje nadaljnjih vojnih podpor. Zbrani volilci vipavski zahtevajo, da se od poslanske zbornice ljudskošolskemu učiteljstvu sklenjene vojne podpore nemudoma izplačajo in deželne podpore ne sistrirajo.

11. Aprovizacija.

Vipavsko ljudstvo se nahaja vsled hude suše in vsled poškodb povzročenih na poljih po vojaštvu v zadevi živil v naravnost brezupen položaj. V dolini vlada že sedaj najtrše pomanjkanje in, ako v kratkem ne pride pomoč, bo zavladala lakota. Prebivalstvo izraža svoje ogorčenje radi poškodb, ki so se delale brez vsake potrebe in v veliki meri, ter zahteva za storjeno škodo od vlade povračilo v naturalijah. Obenem zahteva, da se vlada v izdatnejši meri ozira na aprovizacijo doline.

12. Odpusti gospodarjev.

Vipavska dolina je brez moških delavcev. Poleg tega je pri vseh gospodarstvih in na poljih veliko poškodovanega in pokvarjenega. Z ozirom na to, da je bilo v vipavski dolini neprestano v veliki meri nastanjeno vojaštvo, ki je pri vseh gospodarstvih naredilo veliko škodo, naj se pošlje starejši gospodarji domov na daljši dopust, da popravijo pokvarjena gospodarstva, če ne, bo drugo leto še hujše pomanjkanje živil kot letos.

+ Shod v Kozjem. Dne 30. dec. 1917

vršil se je v Kozjem gospodarski sestanek, ki ga sklical poslanec gosp. dr. Jankovič. Sešli so se kljub silnim sneženim zametom zastopniki vseh stanov iz celega obširnega kozjanskega okraja, da so čuli poročilo svojega poslanca in potožili o svojem gorju in o stiskah, ki jih je povzročila sedanja vojna. Shod je otvoril s krasnim pozdravnim govorom gospod dekan Tomažič Marko, ga vodil in se ves čas prav živahno udeleževal debate. G. dr. Jankovič je v poldrugournem govoru obravnaval o dogodkih od začetka vojne do sedaj, posebno tudi o preganjanju, ki so ga pretrpeli tako mnogi nedolžni Slovenci. Razložil je vzroke sedanje gospodarske krize, ki njenega konca še ni videti v dolednem času, dal nasvete, kako se nam je ravnati, da vzdržimo. Obširneje je razpravljal o boju radi davka na vino, okolnost, ki je posebno za naše vinorodne kraje prav posebne važnosti. Razložil je delovanje Jugoslovanskega kluba, ki nad njim plačala zastava naše lepše bodočnosti: edinstvo. Pojasnil pomen majniške deklaracije. Izvajanja g. dr. Jankoviča so zborovalci z navdušenjem in upanjem na boljšo bodočnost sprejeli na znanje. Nekateri izmed poslušalcev so nato govorili o stiskah, ki teže naš narod, posebno so se čule pritožbe radi neprestanih rekviriranih predmetov, ki jih kmet prideluje, dočim na drugi strani ni dobiti predmetov, ki jih rabi kmetovalec in jih sam ne pridelava, tako usnje, droži, sol, žveplenke in drugo. Končno je še obširneje govoril o gospodarsko-političnem pomenu majniške deklaracije notarski kandidat g. Anton Koder, ki je predlagal naslednjo resolucijo: Zborovalci, zbrani dne 30. decembra 1917 na gospodarskem shodu v Kozjem, al sprejmejo poročilo svojega poslanca g.

dr. Franca Jankoviča z zadovoljstvom na znanje ter mu izrekajo za njegovo dosežanje uspešno delovanje, ko rabi naš narod za svoje zastopnike cele može in neomahljive značaje, svojo zahvalo in svojo polno zaupanje; b) pozdravljajo z divno radostjo, da so se sešli vsi Slovenci, pripadniki vseh slovenskih strank in struj k skupnemu delu za življenske interese našega naroda, da smo vendar enkrat pomedli s starim slovanskim grehom: neslogo, ki je bila najuspešnejše orožje naših narodnih nasprotnikov v boju proti nam; izražamo svojo narodno željo, da bi v narodnih vprašanjih složno nastopali in v slogi gradili trdne temelje svoje narodne bodočnosti; c) pozdravljajo ustanovitev Jugoslovanskega kluba, ki v njem edinem vidijo garancijo svoje boljše narodne bodočnosti, se z navdušenjem pridružujejo majniški deklaraciji, zahtevajo državno zjedinenje Slovencev, Hrvatov in Srbov pod habsburškim žezlom, zahtevajo se, da zamore rešiti jugoslovanski narod le popolna izvedba našega minimalnega programa, izraženega v majniški deklaraciji, ki nam prinese predvsem tudi gospodarsko rešitev; izražajo poslanecem, združenim v Jugoslovanskem klubu, zlasti tudi njegovemu načelniku g. dr. Korošču, svoje popolno zaupanje in odkrito zahvalo za njihovo neupogljivo nastopanje in nesebično delovanje za korist našega naroda; zagotavljamo jih, da stojimo za njimi kot en mož in da morebitni razdiralci med njimi ne bodo želi uspeha; d) žele, da se skoro sklene mir, mir, ki bo trajen in bo prinesel narodom rešitev njihovega obstoja v bodočnosti, da se bodo mogli kulturno in gospodarsko razvijati in ne bodo sužnili drug drugemu. Resolucijo so zborovalci z navdušenjem sprejeli. S trikratnim »živijo« klicem na našega cesarja Karla so se zborovalci razšli in izrazili željo, da bi se taki sestanki še večkrat priredili.

+ Občina Makarska v Dalmaciji se je izjavila za jugoslovansko deklaracijo. Obenem je dal občinski odbor 100 K za dr. Krekov spomenik.

+ Nemško ljudsko zborovanje se je vršilo v nedeljo, 13. t. m., popoldne v Beljaku. Deželni poslanec dr. H. Angerer je poročal o preureditvi Avstrije, znani državni poslanec Wolf o političnem položaju in član nemškega državnega zbora dr. Wildgrube o vojnih in mirovni vprašanjih. Da so na tem zborovanju ostro napadali Jugoslovane, našo deklaracijo in na dolgo in široko govorili o nemški vemoči, tega nam seveda še posebej ni treba povdarjati. Sicer pa bomo o tem zanimivem zborovanju natančneje poročali.

+ Na naslov nemških nacionalcev. »Tagespost« prinaša na naslov nemških nacionalcev članek »Umlernen«, v katerem piše dobesedno: »Živimo v času prenavljanja in preosnovanja, v času velikih sprememb in novih elementarnih tvorb, živimo v dobi nove revolucije. Toda razvoj gre sedaj drugačno pot kot dosedanjí navadni prevrati — ne z jakobinci in guillotino, in smešno bi bilo, če bi ga kdo tajil in ne hotel videti. Stara Avstrija ne zadostuje več potrebam novega časa. Neumljivo bi bilo, če bi hoteli to staronarodnostno mizerjo nadaljevati tudi v bodočnosti. Nemogoče se nam zdi danes, da bi stali razni zastopi večno v starem prepiru in da bi trpeli to bolešno razširjajočo se gnilobo. Nemogoče je radi tega, ker potrebujemo vsi zdravo in močno Avstrijo, če hočemo še naprej sploh v svetu obstati, če hočemo te nezasičane rane, katere je vojna zadala večini narodov te države, zaceliti in vstvariti vsaj kolikortoliko konkurence zmognemo svetovno gospodarstvo. To je samoobsebi umljivo in vsak lahko to pove. Vprašanje je samo, kako stališče bo zavzela nemška politika. Zato je treba »umlernen«. Dalje priznava člankar, da so Nemci v manjšini. — O Čehih in Jugoslovanih pa piše »Tagespost«: »Čehi in Jugoslovani tvorijo glede svojih stremeljenj po moči in vplivu enotno zaokrožen, smoten blok.« — Tako Nemci, ko imajo svetle trenutke. Ali bodo razumeli klic sedanjega časa in šli preko nestrpnih elementov? Dvomimo.

+ »Ščavo«. Ta psotka, ki je tako značilna za surovi, podivjani značaj tistega izrodka različnih narodnosti, ki živi v Trstu pod imenom italijanstva, še ni izumrla, dasi si tako očito ne upa na dan. Človek bi mislil, da bodo vsaj tisti tržaški »Italijani«, ki že par let uživajo naše gostoljubje, s katerim v teh težkih časih delimo svojo stredo in vsak svoj grizljaj, dopostni nekoliko bolj človeški čustvom nasproti Slovincem, saj še divja zver pozna tistega, ki jo hrani. A motili bi se. Tržaški »Italijan« nas sovraži in zaničuje slej ko prej in njihovim otrokom, tudi takim, ki so se šele v begunstvu naučili govoriti, uide »ščavo« le prehitro iz ust. Vse, kar je slovenskega, je tržaškemu Italijanu manjvredno, zaničljivo; pač pa kaže pravo sužnjensko spoštovanje pred nemštvom. Svoje otroke pošilja v nemške šole, ponosen je, če znajo nemško in tudi sam rad lomi nemščino. Pri Slovincu

Peter Krešimir Veliki (1050—74) nad koroškega vojvodo in si osvojil velik del južne Štajerske in zemljo Belih Hrvatov; po osvojitvi dalmatinskih mest in otokov se je proglasil za kralja Hrvatov in Dalmatincev. Zato je umljivo, da je šel papežev pristaša Dimitrij Zvonimir (leta 1076—89) nad koroškega vojvodo Ljutolda, dobivši pomoč od Ogrske, dasi ni nič opravil; od papeža pa je dobil naslov »kralj«.

Leta 1002. je bil že kronan za hrvaškega kralja v Belgradu (pri Zadru) ogrski kralj Koloman. Pridobil je zase zastopnike 12 hrvaških plemen, ki jim je obljubil, da Hrvaška ne bo plačevala nobenih davkov, samo da se udeleži kraljevih vojn do Drave na svoje stroške, severno od Drave pa na kraljeve stroške. Od tega leta 1002. je bila torej hrvaška vnanja politika združena z Ogrsko. Ime »Hrvaške« je bilo v rabi le bolj za pokrajino ob morski obali, dočim se je zemlja med Dravo in Savo nazivala »Slavonija«. — Kralj Koloman (1095—1114) je raztegnil ogrsko oblast na hrv. dalmat. mesta in otoke.

Leta 976. je odcepil cesar Oto II. vojvodino Karantanijo od Bavarke in jo proglasil samostojno, obsegajočo Štajer, Koroško, Kranjsko, Istro in Veronsko marko. Mejne grofije in škofije so se jele drobiti v samostojne marke: a) karantansko (gor. in sred. Štajarska); b) ptujsko; c) savinjsko; d) kranjsko (Kranj, Škofja Loka, Bled) in d) slovensko marko (Dolenjsko). Vojvodina in marka Karantanija, seveda z

manjšim obsegom, se je obdržala in cesar Henrik II. jo je podelil mejnemu grofu Adalbertu Epenštajnu.

Epenštajnci so ustanovili dinastijo in vladali do 1122. Pred njimi so vladali Štajarsko grofje gradu Steyer in je bila ta odvisna od Bavarke. Vladalo jo je osem Otokarjev iz rodu Traungau. 1040 je Otokar VII. osvojil tudi južni Štajer (Maribor in Celje). Cesar Friderik I. je Štajersko odcepil 1180 od Bavarke in jo povzdignil v samostojno vojvodino. Ker je bil Otokar VIII. zadnji brez dedičev, je potrdil cesar Friderik I. Babenberžana Leopolda V. za naslednika Otokarjev. Babenberžani so vladali Štajarsko do slednjega Babenberžana Friderika II. Bojevitiga, ki se je poročil z Nežo, hčerjo vojvode audeks-merskega in je priženil več posestev na Kranjskem in Primorskem (1232). Zval se je »gospod Kranjski« († 1246.)

Za Epenštajnci so nastopili v Karantaniji Šponhajmci, katerih zadnji Bernard II. (leta 1256—69) se je poročil z vdovo zadnjega Babenberžana ter priženil posestva Babenberžanov na Kranjskem. Tudi on si je nadel naslov »gospod Kranjske«, dasi so se zvali oglejski patrijarhi še vedno »mejni grofje Kranjske« ter so imeli največ posestev v deželi; dali so jih Šponhajmu Ulriku III. v fevd.

Tudi Ortenburžani so imeli mnogo posestev na Kranjskem, pa so izumrli sredi 12. veka ter so ta posestva dobili Šponhajmci (Ljubljana, Kranj, Kostanjevica). (Dalje.)

ceni samo maslo, meso, mleko, fižol, krompir, zelje, moko in kar je drugih takih živilskih potrebščin. Kadar gre na lov za živili, tedaj zna tudi slovensko, tedaj je sladak tako, kakor sam — saharin, tedaj zna tako zavijati oči, če treba jokati ali pa se smeja in zbijati šale, da premami vsako kmetico, branjevko in prodajalko. Kjer bi slovenski človek zastoni prosil in trkal, tam dobi Italijan, kar hoče. »Ker plača, ne da bi gledal na ceno,« bo kdo rekel. To je res in to domači konsument tudi krvavo občuti... Sebičnost je v tej vojni tudi med nami slavila svoje triumfe. Vendar bi bil morda marsikdo drugače ravnal, ko bi bil stvar prav premislil. Pomislimo, kako so stradali in še stradajo naši bratje po Istri... Tudi ti bi radi blago dobro plačali, saj plačujejo istrske kupčevalke v Trstu ponarejene krušne nakaznice po 9 do 10 K eno, kako drag mora biti potem šele kruh! Ako bi bili pravočasno mislili na to, bi bili mogli organizirati prodajo živil tako, da bi bili z našimi pridelki hranili naše uboge istrske brate. Koliko je kranjska dežela dala Italijanom živil tekom vojne, vedo oni najbolje sami. Zato so se svoj čas pritoževali v »Laboratoru« na ljubljansko aprovizacijo — in nas še zmerjajo s »ščavo«.

+ Za oživiljenje Slovenske Straže. »Straža« prinaša članek, v katerem so zavzema za oživiljenje našega obrambnega društva »Slovenska Straža«, ki je sedaj popolnoma zaspalo. Članek piše med drugim: »Da Slovenska Straža ne deluje več, to čutimo mi v obmejnih krajih. Pri ustanovitvi je obljubilo to društvo, da bo to ali ono podjetje podpiralo in od njene podpore more zdaj prosperovati. Slovenska Straža pa nima zdaj dovolj denarnih sredstev, skoro nihče je ne podpira in tako so ta podjetja v nevarnosti, da propadejo. In tako bo prišlo v marsikaterem obmejnem kraju — bati se je zelo — do poloma. Za desetletja in mogoče za vedno bi tako bilo uničeno vse narodno življenje. Rodoljubi so se zanesli na trdne obljube Slovenske Straže, zdaj se pa te obljube ne izpolnjujejo. Nasprotniki bodo imeli veliko veselje, idealni rodoljubi pa bodo moralnično in gmotno uničeni.« Dalje predlaga, naj obe obrambni društvi na Slovenskem kooptirirata. In sicer naj prevzame šolske zadeve v svoje roke »Ciril Metodova družba«, Slovenska Straža pa kolonizacijske zadeve. V odborih obeh društev naj bi bile vse stranke zastopane. Slovenska Straža naj skliče izredni občni zbor. Oživijo naj se vse njene podružnice. — Podpišemo: Slovenska Straža naj skliče izredni občni zbor in naj zopet oživi svoje delovanje.

+ Češki časopis v Petrogradu. Prasko časopisje poroča, da bo izdajala boljševiška vlada češki časopis v Petrogradu.

+ Ogrski Rumuni zahtevajo samoodločevanje narodov. Budimpešta, 12. januarja. Vršilo se je zborovanje ogrske rumunske narodne stranke. Zborovalci so protestirali proti šolski odredbi grofa Apponyja in so sklenili pričeti javno agitacijo v časopisju in parlamentu za samoodločevanje narodov.

+ Ogrska armada. Budimpešta, dne 12. januarja. »Budapesti Hirlap« piše, da je sporočil dr. Wekerle v večeršnjem ministristvem svetu, da je kralj odrekel sankcijo oni točki programa, ki se tiče zahteve po ogrski armadi. Dr. Wekerle opusti načrt sestave enotne stranke. Računajo z odstopom sedanje vlade.

+ Ženska volilna reforma na Angleškem. Angleška zgornja zbornica je 10. januarja sprejela določbe volilne reforme, ki dajejo ženskam volilno pravico.

Deklaracija, Jugoslovanski klub in S. L. S.

Občinsko starešinstvo občine Štjak na Goriškem je v svoji redni seji dne 6. januarja 1918 soglasno sklenilo naslednjo resolucijo: Občina Štjak na Goriškem navdušeno pozdravlja deklaracijo Jugoslovanskega kluba na Dunaju z dne 30. maja 1917, kateri se pridružuje v polnem obsegu. Srčno hvaležna je svojemu vladarju Nj. Veličanstvu cesarju Karlu I., ki dela z vso verno na to, da se čim preje doseže zaželjeni mir. Najpristržnejše pozdravlja prizadevanje sv. očeta papeža Benedikta XV., da bi se kmalu dosegel vsem narodom pravični mir. — Obenem je županstvo soglasno sklenilo, darovati 100 K za dr. Krekov spomenik.

Občinski odbor občine Osek-Vitovlje na Goriškem je v svoji seji dne 7. januarja 1918 izrekel se soglasno za jugoslovansko deklaracijo z dne 30. maja 1917. Jugoslovanskemu klubu izreka za njegovo neustrašeno delovanje največje zaupanje. Le krepko naprej in zmagaj bo naša! Obsojamo vsakogar, kdor cepi to edinstvo!

Starešinstvo občine Log na Goriškem je v seji dne 26. decembra 1917 soglasno sklenilo sledečo izjavo: Pridružuje se z navdušenjem jugoslovanski deklaraciji z 30. maja 1917, pozdravlja stremljenje naših poslancev, uvaža njih trud in jim kli-

če: Po tej poti naprej do končne zmagel S hvaležnostjo pozdravlja prizadevanje Nj. svetosti sv. očeta in miroljubnega cesarja Nj. Veličanstva Karla I., da bi kmalu napočil dan miru. Zavirateljem uresničenja te naše velike ideje kličejo obmejni Slovenci: Ali ni Vam še zadosti to, kar smo prestali, kaj še zahtevate od nas? — V hvaležni spomin našega velikega Kreka daruje starešinstvo 100 K za njegov spomenik.

Z navdušenjem pozdravljamo izjavo naših poslancev z dne 30. maja 1917 v državnem zboru in z ogorčenjem obsojamo vsakega, kdor bi proti tej nastopil ali jo skrunil. Pravtako pozdravljamo veselega srca mirovno delovanje Nj. svetosti papeža Benedikta XV. in Nj. Veličanstva cesarja Karla I. Svobodno hočemo uživati novo življenje. Županstvo občine Soča, dne 9. januarja 1918. — Občinski predstojnik: Flajs.

Občinski odbori! Priglasite se k S. L. S., ki bo močna in enotna branila naše gmojne in doline koristi! Obsodite pogubni razkol kmečkih in meščanskih strank!

Ženski vestnik.

Ž Samoodločba narodov in ženske. Na mednarodnem ženskem kongresu v Haagu l. 1915. je bil soglasno sprejet sklep, naj se narodom prizna pravica do samoodločbe in da se brez privolitve moškega in ženskega prebivalstva ne sme izpremeniti državna pripadnost nobenega ozemlja. Sedaj je poslal avstrijski odsek Mednarodnega ženskega odbora in Splošno avstrijsko žensko društvo potom zunanjega ministrstva mirovnih delegacijam v Brestu Litovskem prošnjo, naj se pri sklepanju o ljudskem glasovanju posameznih narodov glede državne pripadnosti določijo, da se mora povsodi glasovanja udeležiti tudi žensko prebivalstvo. »Kajti ženske so po usodi svoje dežele globoko prizadete, one tvorijo polovico naroda in njihova pravica do samoodločevanja odgovarja demokratičnemu načelu, ki je temeljna misel teh mirovnih pogajanj,« tako se glasi utemeljitev. — Med ruskimi mirovnimi delegati je tudi ena ženska: socialna revolucionarka A. Bizenko, ki je bila pod carsko vlado radi svojega političnega prepričanja pregnana v Sibirijo.

Ž Nekaj misli o poselskem vprašanju. Poselsko vprašanje bo postalo po vojni pereče. Dekleta, ki so jih bile družine začetkom vojne brez usmiljenja postavile na cesto — in od posamezne družine se res ne more zahtevati, da bi v tako težkih časih prevzemala na svoje rame socialno breme, ki bi ga morala nositi splošnost —, so si poiskale dela in zaslužke v raznih vojaških in drugih podjetjih, kjer so nadomestile moške. In so imele določen delavni čas, dnevno plačo, tod in tam tudi hrano, a drugače so bile svobodne, stanovale so samostojno. Kadar mine vojna, bo večina teh deklet ob delo in zaslužek, moški se bodo vrnili na svoja mesta. Zato se jim bodo pa zopet odprla zasebna gospodinjstva, čeprav najbrže ne v tolikem obsegu nego pred vojno, kajti radi davčnih bremen bodo vsi sloji prisiljeni na vseh straneh štediti. Toda dekleta, ki so okusila — mnogokrat seveda zelo dvomljivo — do brote samostojnega življenja, se bodo težko privadile vezem poselskega poklica. Vse lepe besede o prijetnostih življenja v družini, o lepoti nekdanjih patriarhalnih razmer, ki se nikdar več ne vrnejo, bi bile tu odveč in brez vsake koristi. Socialnega razvoja ne morejo obrniti najlepše besede in prilagoditi se bo treba toku časa tudi v poselskem vprašanju. In ako se stvar prav prime, bosta imela korist od preosnove oba dela: družine in dekleta. — Kakor povsodi, se da tudi delo v gospodinjstvih urediti na gotov čas oziroma ga razdeliti na več delavnih moči, to pa posebno tam, kjer gospodinja sama sodeluje, kar bo več ali manj pač povsodi treba. Hišna delavka ali uslužbenka, kakor bi poslej morda rekli služkinjam, bi prišla ob določeni uri v hišo, opravila svoje delo in ob določeni uri zopet odšla. Kjer jo rabijo ves dan, naj bi bila ves dan, kjer samo za gotova dela: pospravljanje, pomivanje, itd., samo nekaj ur. Ker bo uslužbenka vedela, da mora delati samo gotov čas in da ima potem vsak dan vsaj nekaj večernih ur popolnoma prostih, bo delavni čas vestnejše porabila in opravila enako delo, kakor ako bi bila noč in dan v hiši. Marsikje bi dali uslužbenki raje denar, namesto hrane; to se bo potem izlahka uredilo. Tudi z ozirom na draga in tesna stanovanja bo marsikateri družini ustrezno, ako ji ne bo treba prenočevati hišne uslužben-

ke. V tem oziru bo stvar za družine čimdale težja, ker kakor socialna misel napreduje, tako tudi služkinje stavijo vedno večje zahteve glede oskrbe, v čemer imajo seveda tudi popolnoma prav. Pa še drugi razlogi govore za moderno preosnovo gospodinske službe. Razmere so take, da se hišni uslužbenici hitro menjajo; pred vojno je bilo že tako daleč, da so bili redki služaj, ko je služkinja ostala vsaj pol leta v eni hiši; dekleta so se navadila služiti samo za »poizkušnjo« 14 dni ali en mesec. Na kateri strani je bilo več krivde: pri gospodinjah ali služkinjah, tu ne bomo preiskovali; glavni razlog za to so bile na vsak način splošne gospodarske in socialne razmere. Sedaj pa pomislimo, kako neprijetno mora biti, sprejemati v družino neprestano čisto tuje ljudi, ki goje iz vsega početka nezaupnost in neusmiljeno krivičnost. Ravno tako mučno je pa vedno menjavanje tudi za uslužbenko, ker je takorekoč brez stalnega bivališča, brez doma. Dosedanje poselske razmere so kratkoma nevdržljive, ker nasprotujejo duhu časa. Svobodo hočejo narodi, svobodo pa tudi posamezniki. Dosedanje razmerje med gospodarjem in poslom je še ostanek iz položniške dobe. Seveda utegne biti to razmerje v posameznih slučajih, ako se najde ta prava gospodinja in pravo dekle, tudi danes še idealno; tudi je res, da zavzemajo kvalificirane hišne uslužbenke: kuharice, sobarice itd. dosti ugledno stališče. In kjer so razmere dane, naj se v sedanjem razmerju tudi v bodoče nič ne izpremeni. Gre le za to, da se najde splošna podlaga za rešitev poselskega vprašanja. V to svrhu naj bi se odpravil zastareli poselski red, odpravile poselske knjižice (tudi delavstvo odločno zahteva, da se odpravijo delavske knjižice, ki jih v drugih evropskih državah že davno ne poznajo), hišni uslužbenci naj se podrede določbam obrtnega reda (zlasti tudi glede bolniškega zavarovanja), za izkaz naj jim služijo običajne javne listine: krstni list, domovnica, izpričevala. Poskrbeti bi se moralo za nadaljevalni in strokovni pouk za hišne uslužbenke. Sedanji domovi za služkinje, ki čakajo na službo, naj bi se preosnovali na široki podlagi v domove za samostojna dekleta sploh, kjer bi za primeren denar imele čedno stalno stanovanje in če treba tudi hrano. Tu naj bi imele priliko za izobrazbo in pošteno razvedrilo. Tako bi dobili zavodne, sposobne, zadovoljne in zato deloljubne hišne uslužbenke, na katere bi se mogle gospodinjke v vsakem oziru mirno in trdno zanesti.

Ž Ženska delavna obleka. Da sedanja ženska obleka, ki v pasu in pod pazduho več ali manj veže in zabranjuje prosto gibanje, krilo in predpasnik pa plahedrata okoli, ni praktična za delo, je na prvi pogled jasno. V tovarnah in sploh v bližini strojev je pa taka obleka naravnost nevarna. Ravno tako neprimerni za izvrševanje delavskega in raznih drugih poklicev so tudi ženski čevlji z visokimi petami. Ni čudno, da se je v sedanjem času, ko se je žensko delo tako razširilo, začelo gibanje za uvedbo praktične delavne obleke za ženske v pridobitnih poklicih. Tako je izdalo uredništvo lista »Neue Frauenkleidung in Frauenkultur« (G. Braunsche Hofbuchdruckerei, Karlsruhe) ilustrirani zvezek pod naslovom: »Das Kleid der arbeitenden Frau« — ženska delavna obleka; tu so naslikane in opisane obleke, hlačni predpasniki, halje, plašči i. dr. za obrtne delavke, prometno osobe, poštne uradnice itd., pa tudi delavne obleke za kmetstvo in vrtnarsko delo, za dekle, ki opravljajo živino, za bolniške strežnice, fotografirane uradnice itd. Priredile so se že tudi razne razstave delavnih ženskih oblek, propaganda se širi potom časopisja. Stvar je utemeljena ter bo nedvomno prodrla. S tem naj računajo podjetja in poskrbe za primerne preoblačilne prostore.

Ž Ženske na pruskih železnih. Uprava prusko-heških državnih železnic je imela pred vojsko v službi pičlo 10.000 žensk; za časa vojske se je zvišalo to število polagoma na 100.000. Sedaj bodo namestili še več žensk, da tako dobe za vojno službo še zadnje moške moči. Dasi so ženske le začasno nastavljene kot pomoč v sili, in vedo, da se bodo morale po vojski zopet umakniti moškim, vendar so se v službi nasplošno izvrstno obnesle.

Ž Skrb za žensko delo po vojni. Ko mine vojna in se vrnejo moški v svoje prejšnje poklice, bo ogromno število žensk, ki sedaj nadomestujejo moške, ostalo brez dela. Saj je jasno, da bo treba v prvi vrsti preskrbeti invalide in vse tiste, ki so toliko časa prestajali grozote vojske. Toda tudi ženska ima pravico do obstanka, do poštenega dela in zaslužka, tembolj po vsem tem, kar je v vojni storila in doprinesla za splošnost. Kaj tedaj storiti? S tem vprašanjem se z vso resnostjo pečajo na Nemškem, nekoliko pa tudi pri nas — vsaj na Dunaju, kjer je mestna občina ustanovila posebno oskrbstveno poslovalnico in posvetovalnico za ženske poklice. Kolikor se da presoditi, moramo računati s pomanjkanjem dela in z brezposelnostjo samo prvi čas po vojni, ko bo nedostajalo surovin in bo sploh vse gospodarstvo v pre-

hodnjem stanju. Ko premagamo prve težave, se bo jelo gospodarstvo hitro razvijati in dvigati in nastalo bo pomanjkanje delavnih moči, posebno usposobljenih, ker je vojna ravno teh veliko pobrala. Ni dvoma, da bo tedaj tudi ženstvo v polni meri zopet našlo delo in zaslužek. A ker moramo računati z vsestranskim napredkom, je nujno potrebno, da se naš sedanji ženski naraščaj temeljiteje izobrazbi in strokovno usposobi. Ljudsko oziroma meščanskošolska izobrazba s kratkim trgovskim tečajem ne bo več zadostovala. Za inteligentne poklice bo treba polne izobrazbe, kakor jo imajo moški. Za ostalo žensko mladino bo treba nadaljevalnih šol, za vajenke in pomočnice strokovne izpopolnitve. Le ženska, ki bo v polni meri usposobljena za svoj poklic, bo mogla računati na polno vpoštevanje in polno plačo. Ženskemu dilentantizmu bo odklenalo. Iskati bo treba za ženske novih poklicev; tu bi mogel pokazati pota urad za pospeševanje obrti. Pa tudi v občinski samoupravi in v državni službi bi na mnogih mestih potrebovali ženskega sodelovanja. Vse to so vprašanja, ki že nujno trkajo na vrata in poklicani činitelji bi storili prav, ako jih ne bi omalovaževali. Na vsak način bodi priporočeno starišem, da po svojih močeh čim najbolj poskrbe za temeljito usposobljenje svojih hčera za katerikoli poklic. Vendar naj bi bogata dekleta, ki so doma z vsem preskrbljena, ne silila v službe, kjer bi potrebnijim odjedale kruh.

Narodna obramba.

*** Preobilica nemških šol v čeških mestih.** V Kromerizu na Moravskem imajo Nemci nemško višjo gimnazijo in višjo realko. V zadnjih letih pa je na teh dveh zavodih tako malo učencev, da se Nemci sami priznavajo, da sta ta dva zavoda — odveč. Da pa obeh zavodov vlada ne zapre, zato zganjajo skupaj Nemci od vseh strani dijake. Tako se skrbi za Nemce. Na Koroškem nimamo Slovenci niti najpotrebnejših slovenskih ljudskih šol.

*** Rumunsko časopisje na Ogrskem.** 40 let obstoječi in v Kronstadtu izhajajoči dnevnik »Gazeta Transilvaniei« je mažarska vlada ustavila. Sedaj izhajajo na Sedmograškem le 3 rumunski tedniki, ki jih izdaja ali pa podpira mažarska vlada. Drugih listov ogrski Rumuni nimajo.

*** »Nordmark«,** tako se imenuje nemško obrambno društvo za Šlezijo. Koncem l. 1916. je imelo imenovano društvo 214.541 kron premoženja, od katerega je dovolilo za 78.000 K posojil. Imenovano društvo ima tudi naseljevalni urad, ki je imel v letu 1914. 124.390 K prejemkov, v l. 1915. pa le še 17.863 K. »Nordmark« ima dva dijaška doma, dijakom daje podpore, podpira knjižnice, v Tropavi pa ima tudi dom za vajence. Krajevnih skupin ima društvo »Nordmark« 300.

*** »Zveza Nemcev na Češkem«** se imenuje nemško bojno društvo za Češko s sedežem v Prahi. Društvo je imelo koncem leta 1915. 1212 krajevnih skupin s 67.063 člani in 3799 utemeljitelji. Dohodkov je imelo v l. 1915. 433.749 K, izdatkov pa 572.465 K. Društvo vzdržuje knjižnice, zavetišča za sirote in vojni padlih vojakov, otroške vrtce, obdaruje otroke o Božiču, daje posojila nemškim obrtnikom v čeških krajih, ima dobro urejeno brezplačno posredovalnico za službe. Nadalje ima nemški kreditni zavod za kmete in obrtnike v Prahi, ki je imelo v drugem letu obstoja (l. 1915.) 15.269 K čistega dobička. — Tudi nam za zgled in posnemanje.

*** Nemško šolo** so ustanovili Nemci v Ruščuku v Bolgariji leta 1911. Prvo leto je imela 32 učencev, v letu 1917 pa že 380. V septembru leta 1918 otvorijo Nemci nemško trgovsko šolo, v najkrajšem času pa nemški dijaški dom.

Vojna poročila.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 12. jan. Uradno: Vzhodno bojišče. Premirje. Italijansko bojišče. Položaj se ni izpremenil.

Dunaj, 13. jan. Uradno: Italijansko bojišče. Na obeh straneh Brente so od časa do časa s topovi močnejše streljali.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 12. jan. Veliki glavni stan: Zahodno bojišče. Boji so se na raznih bojiščih omejevali na streljanje s topovi in z minami.

Vzhodno bojišče. Na macedonskem in na italijanskem pozorišču se položaj ni izpremenil.

BOLGARSKO URADNO POROČILO.

Solija, 10. jan. Macedonsko bojišče. V zgornjem delu doline Skumbi je pregnal naš ogenj več sovražnih oddelkov, ki so se približavali našim postojankam. V ovinku Črne se je preseneljno streljalo. Pri Makovu smo odbili napad francoskih poizve-

dovalcev na naše postojanke. Jugovzhodno od Dojrana se je močnejše streljalo. Pri Dolnem Poroju smo v boju moža z možem pregnali oddelke angleške pehote.

Nemško uradno poročilo.

Berlin, 13. jan. Veliki glavni stan: Zahodno bojišče: Vzhodno in severovzhodno od Armentieresa in pri Lensu so Angličani streljali s topovi; tudi drugod pri bojni skupini kraljeviča Rupreta Bavarskega so od časa do časa s topovi streljali. Pri bojni skupini nemškega cesarjeviča topovski boji. V borbi moža z možem so vrgli naši močnejše francoske oddelke, ki so severno od Reimsa, v Champagni in severovzhodno od Avocourta poizvedujoč prodrali. Jugovzhodno od Ornesa smo povodom lastnega nastopa več sovražnikov ujeli.

Pri vojni skupini vojvode Alberta Viterberžana so na višinah vzhodno od Moze in v srednjih Vogezih od časa do časa močnejše streljali. V številnih zračnih borbah so sestrelili včeraj naši 6 sovražnih letal in 3 pritrjene zrakoplove. Vzhodno bojišče. Nič novega. Macedonsko bojišče. Položaj se ni izpremenil.

Berlin, 12. jan. Uradno: Zahodno od Anglije so potopili naši podmorski čolni 19.000 ton.

Italijansko poročilo.

11. januarja. Besnejše so streljali s topovi v Judikarijski dolini, pri Asiago in pri Col Caprice; dalje na gorah Pertica in Asolone. Zahodno od Cavazuccherina je prisilil učinkujoči, osredotočeni ogenj naših možnarjev sovražnika, da je izpraznil nekaj kosov svojih jarkov. Na umikajoči sovražni oddelki smo namerili močan ogenj strojnih pušk in mu zadali izdatne izgube. Podnevi je omogočilo vreme nastope letalcem. Sestreljena so tri sovražna letala; eno so sestrelili angleški letalci.

Boji v Italiji in v Albaniji.

Dunaj, 13. jan. (K. u.) Vojni tiskovni stan: V zadnjih dneh so se omejevali boji na jugovzhodnem bojišču izvzemši hudih ugodno izpadlih podjetij na streljanje s topovi z večjo ali z manjšo silo. Včeraj so posebno na Asijski visoki planoti in gori Asolone in Pertica živahnejše obstreljevali. Naši letalci so dosegli zadnje dni več uspehov. Tudi včeraj se je našim posrečilo, da so sestrelili štiri sovražna letala. Mrzlo in jasno vreme zadnjih dni je povzročilo na visoki planoti mrzdo do 12 stopinj, na Ortlerju pa do 30 stopinj.

Topničarji in letalci so zadnje čase tudi v Albaniji nekoliko živahnejše nastopali. Sovražnik je večinoma ojačeval svoje postojanke. Po snežnih viharjih v gorah je padla temperatura do —26 stopinj.

London, 12. jan. Reuter: Torpedni rušilec Rangvon je zavozil pri severni angleški obali med snežnim viharjem na skalo in se je potopil.

Priprave na zahodnem bojišču.

Lugano, 12. jan. »Secolo« je opozoril v poročilu iz Pariza, da premeščajo na zahodni bojni črti čete in da bodo tudi Italijani tam nastopili.

Papež o napadih letalcev na italijanska mesta.

Lugano, 11. jan. Pri sprejemu odposlanstva rimskega plemstva je v svojem nagovoru izjavil sv. oče med drugim: Čestitke je letos še iz posebnega razloga rad sprejel, ker je knez Bologna omenjal papežovo vabilo narodom, naj se vrnejo k Bogu in naj pospešijo konec svetovne nesreče, ki divja že nad tri leta. Sv. oče je nato omenil glede na opozorilo kneza Bologna o zadnjih letalnih napadih na Padovo in druga italijanska mesta, da obsoja povsod krivico, kjerkoli se pojavlja; dvignil je zato svoj glas proti obliki vojskovanja proti nebranim mestom; ker se ne dosežejo nikakoli vojaški uspehi, pač pa povzroče žrtve med tistimi, ki se ne vojskujejo, škoduje se lasti veri in umetnosti in postruje sovraštvo med narodi.

Vojni ujetniki v varstvo proti letalskim napadom.

Kakor beremo v nemških listih, je italijanski list »Popolo d'Italia« predlagal, naj vlada nastani vojne ujetnike po vseh italijanskih mestih, ki leže v vojnem območju in ki so izpostavljena letalskim napadom. To naj se zgodi v varstvo pred letalci. Na posebno ogroženih mestih naj bodo ujetniki privezani.

Pred novimi bitkami na zahodu.

»Zürcher Post« napoveduje, da se vojska odloči na zahodni fronti. Napadle bodo osrednje velesile; če bodo, kar ni izključeno, napadle armade sporazuma, bodo to storile, da odlomijo napadu ostrino. Sporazum sodi, da stoji zdaj na zahodnem bojišču približno 150 nemških divizij, ki jih bo še nekaj avstrijskih ojačilo.

Reorganizacija angleške admiralitete.

London, 12. januarja. Reuter: Reorganizacija admiralitete so izvedli. Nova člana sta konteradmiral sir Sidney Freemantle in konteradmiral George; odstopili so ravnatelj severovzhodne železnice miral Henry Ueniatx rđgotvx umlhvw ks

Artur Bease in konteradmiral Henry Oliver. (Reorganizacija so izvedli, ker so listi admiralitete očitali, da ne nastopa dovolj odločno proti nemškim podmorskim čolnom. Op. ur.)

Švicarski državljani v ameriški vojski.

Washington, 12. januarja. (Reuter.) Švicarski poslanik se je dogovoril z državnim oddelkom, da tisti švicarski državljani, ki naj bi zdaj služili v ameriški armadi, niso dolžni služiti, če ugovarjajo potom diplomatskega zastopstva. Državni oddelki je zdaj razglasil, da velja to določilo za vse nevtalce.

Združene države ne pošljejo vojakov na evropsko bojišče.

Berlin, 12. januarja. (Zakasnelo.) Glede na poročilo iz Washingtona, da noče Amerika poslati nobenih čet v Evropo, izjava »Norddeutsche Allgem. Zeitung«: Poročilo, ki ga je razglasil Reuter v visoko oficijozni obliki, pomenja drugi hudi udarec reči sporazuma v četrtem letu vojske.

V Ameriki oboroženih nad tri in pol milijona mož.

Bern, 12. jan. Iz Washingtona: Ameriški vojni urad je naznanil: Ameriška vojska je štela 1. januarja 1918 100.856 častnikov in 3.428.650 vojakov. Za vojsko so določili Američani leta 1918. 3.200 milijonov dolarjev (16 tiso. milijonov kron).

Razna poročila.

Novice iz Francije.

Havas. Po govoru zunanjega ministra Pichona je zbornica 11. t. m. s 397, proti 145 glasovom izrazila vladi zaupnico. — Ruska kolonija v Lausanneju je izvedela, da postopaja Francozi z Rusi zelo sovražno.

V Rimu zmrzuje.

Lugano, 12. jan. V Rimu so imeli pred dnevi tri stopinje mraza; javni vodnjaki so zamrzli. V rimski Kampanji so zabeležili celo 6 stopinj mraza.

Oblegovalno stanje na Španskem.

Genf, 12. jan. Iz Madrida: Ministrski svet je pooblastil ministrskega predsednika, da razglasi oblegovalno stanje na celnem Španskem. V Barceloni je zopet enkrat izbruhnila revolucija.

Načrti črnogorskega kralja?

Amsterdam, 12. jan. Francoski listi trde, da namerava črnogorski kralj Nikola zapustiti Francijo in se naseliti v Italiji ali v Švici.

Angleži in Japonci.

Bern, 12. januarja. Angleški kralj je imenoval japonskega cesarja za angleškega maršala, japonski cesar je pa imenoval angleškega kralja japonskim maršalom.

Mirovna pogajanja.

Priznanje Ukrajine kot samostojne države.

Dunaj, 12. jan. C. kr. brzojavni urad iz Brest Litovska: Ko se je pričela danes ob 11. uri 30 minut dopoldne seja, je izjavil predsednik grof Czernin: Na seji 10. t. m. je gospod državni tajnik ukrajinske ljudske republike izročil delegacijam štirih zveznih velesil noto glavnega tajništva ukrajinske ljudske republike z dne 11. (24.) decembra 1917, št. 726. Navedena nota je obsegala pod točko 7. izjavo, da ukrajinska ljudska republika, katero zastopa glavno tajništvo, v mednarodnih zadevah nastopa samostojno in le želi liki ostale velesile se udeležiti vseh mirovnih pogajanj, posvetov in kongresov.

Čast mi je, da ko odgovarjam v imenu delegacije štirih zveznih velesil, izjavim: Ukrajinsko delegacijo pripoznamo za samostojno delegacijo in za pooblaščenega zastopnika samostojne ukrajinske ljudske republike. Formelno priznanje ukrajinske ljudske republike po zveznih štirih velesilah se pridrži mirovni pogodbi.

Gospod Trockij, ki si je nato izprosil besedo, je izjavil: V zvezi z vprašanjem, s katerim se je pravkar pečala izjava delegacij četverveze, smatram kot potrebno, da v svrhu informacije in da odstranim mogoča nespornost, izjavim: Tisti spori, ki so se pojavili med rusko izjavo in generalnim tajništvom, katerih okolnosti so več ali manj znane vsem navzočim, niso bili in niso v nikakoli zvezi z vprašanjem samoodločbe narodov. Nastali so vsled protislovij med politiko sovjeta, ljudskih komisarjev in generalnega tajništva; protislovja, ki so izrazila tako na teritoriju Ukrajine kakor tudi izven njenih mej. Kar tiče dejanske samoodločbe Ukrajine v obliki ljudske republike, to ne more povzročati sporov med obema bratskima republikama. Glede na to, da v Ukrajini ni okupacijskih čet, ker se razvija tam življenje svobodno, ker tam ni ne srednjeveških stanovskih organizacij, ki bi hotele predstavljati deželo in tudi ne potov oblasti imenovanega navideznega ministrstva, ki postopa v mejah, ki se mu zgoraj določajo, dalje upoštevajoč, da obstajajo na teritoriju Ukrajine povsod svobodno voljeni so-

vjeti delavskih, vojaških in kmetskih odposlancev in ker se volijo vsi činitelji samouprave po načelu splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice, ne dvomimo in ne moremo dvomiti, da se bo razvoj samoodločbe Ukrajine končal primerno njenim zemljepisnim mejam po volji ukrajinske države. Z ozirom na obrazloženo in v soglasju z izjavo, ki se je podala na seji 10. januarja, ne ovira samostojne udeležbe delegacije glavnega tajništva pri mirovni pogajanjih.

Ukrajinski državni tajnik Holubovič je na to izjavil, da sprejme na vednost izjavo štirih zveznih velesil. Njegova delegacija se udeležila mirovni pogajanj.

General Hoffmann, ki je nato govoril, je pripomnil, da je iz odgovora predsednika petrograj. delegacije in njegovega ugovora razvid, da ga Trockij ni umeval, zakaj da nasprotujejo brzojavke in objave, ki jih je bil grajal, duhu premirja. Pogodbo o premirju so uvajale besede: »V doseg trajnega miru.« Ruska propaganda greši proti temu, ker ne stremi po trajnem miru, marveč bi rada zanesla revolucijo in državljansko vojsko v naše dežele.

Predsednik ruske delegacije je opozarjal v svojem odgovoru, da je v Rusiji pripušeno vse nemško časopisje, tudi tisto, ki odgovarja nazorom ruskih reakcionarnih krogov in ki nasprotuje stališču vlade ljudskih komisarjev. V tej reči vlada popolna pariteta, ki nima s premirjem nič skupnega.

General Hoffmann je odgovoril, da ni ugovarjal proti ruskemu časopisju, marveč proti oficijelnim vladnim izjavam in proti oficijelni propagandi, ki jo je podpiral vrhovni poveljnik. Vrhovni poveljnik na Vzhodu in državni tajnik za zunanje reči se ne pečata s posebno propagando. Gospod Trockij je odgovoril na to, da niso ne pogoji pogodbe o premirju obsegali in niso mogli obsegati določil, ki bi omejevali izrazitev mnenj državljanov ruske republike, njenih vlad ali vodilnih krogov. Državni tajnik pl. Kühlmann je glede na opazke predsednika ruske delegacije pripomnil, da se nemška vlada trdno drži načela neumešavanja v ruske razmere, kar pa zahteva tudi popolno enakopravnost.

Gospod Trockij je nato odgovoril, da bi tiste stranke, ki pripadajo ruski vladi, smatrale za korak naprej, če bi nemška vlada svobodno in prostodušno izrazila svoje nazore o notranjih razmerah Rusije, v kolikor se ji to zdi potrebno.

Sejo so na to zaključili.

Fosveti komisije o določitvi teritorialnih vprašanj.

Dunaj, 14. jan. C. kr. brz. kor. urad Brest Litovsk: Dne 11. t. m. se je sestavila nemško-avstrijska-ruska komisija, da se posvetuje o teritorialnih vprašanjih; v treh dolgih sejah je zborovala 11. in 12. t. m. Predvsem so sporazumno približili, naj se v mirovni pogodbi, ki se skleni, na prvem mestu izrazi, da se je končalo vojno stanje med deli, ki se vojskujejo. Trockij je na to pristavil, naj se izrazi, da so se pogodbeniki odločili, da bodo v bodoče živeli v miru in v prijateljstvu. Trockij je rekel, da gre zgolj za dekorativno vprašanje, a da morajo popolnoma drugačne reči vplivati na razmere med narodi. V razpravi so sklenili, da bodo o tej točki pozneje sklepali. Dalje so približili, da soglašajo, naj se ozemlje, ki sta ga zasedli obe vojskujoci se stranki, izprazni po načelu medsebojnosti in sicer tako, da se izprazni zasedeno rusko ozemlje potem, ko izprazni Rusija zasedena ozemlja v Avstriji, Turčiji in v Perziji. Pozneje so črtali Perzijo iz te zveze, ker ne spada med države, ki se vojskujejo in ker se je rusko odposlanstvo izjavilo, da se je že nasproti perzijski vladi obvezalo, da izprazni zasedena perzijska ozemlja. Predsednik je to izjavo tembolj pozdravil ker osrednji velesili zelo simpatizirajo s kulturnim narodom Perzov in žele, naj v bodoče Perzija goji svobodno svojo kulturo. Glede na vprašanje, kdaj naj se izprazni zasedena ozemlja, so Nemci predlagali, naj se naveže na izvedeno demobilizacijo ruskih sil, ker obstoji nevarnost, da bi Rusija vsled kakih izprememb njenega vladnega načina in svojih namenov lahko vsak čas zopet ofenzivne operacije izvedla. Trockij je na to izjavil, da v polnem obsegu vzdržuje izjavo, da gre narodom na ruskem ozemlju brez zunanjega vpliva pravica samoodločbe do odcepitve od Rusije. Uporabo tega načela se more pripoznati le nasproti narodom samim, ne pa tudi nasproti gotovim privilegiranim delom narodov. Nazor predsednika nemške delegacije, da se je volja v zasedenih ozemljih potom pooblaščenih organov izrazila, odklanja.

Sledila je daljša razprava o vprašanju, v kakšnih okoliščinah in kdaj nastane nova država, če se loči del od kake obstoječe države. Državni tajnik dr. Kühlmann je izjavil za osrednje velesile: Državna osebnost nastane in more podati pravno veljavno izjavo o temeljih svojega obstoja, kakor hitro kako zastopstvo, ki je poklicano za to po široki množici ali po zgodovinski navadi, izrazi s

pretežno večino nedvomljivo voljo, da hoče postati samostojen narod in da hoče izvajati samoodločbo. Trdimo, da so pravice samoodločbe v delu zasedenega ozemlja v zastopstvo dotičnih narodov de facto pooblaščen korporacije v smislu odcepitve od Rusije tako izrazile, da po našem nazoru ta ozemlja danes ne pripadajo več ruski državi v svojem nekdanjem obsegu.

V nadaljnji debati o značaju in pomenu ljudskih zastopstev, ki poslujejo v zasedenih ozemljih, sta državni tajnik pl. Kühlmann in zunanji minister grof Czernin opozarjala, da je kazala ruska delegacija že tekom pogajanj v decembru pripravljenost, da se priznajo v zasedenih ozemljih obstoječa ljudska zastopstva kot de facto obstoječa in se smatrajo njihovi sklepi kot izraz volje dotičnih narodov. Tedaj smo se sporazumeli, da se s tako provizorično rešitvijo približamo skupnemu cilju. — Trockij je izjavil, da se more izjave deželnih zborov, mestnih in podobnih zastopstev smatrati kot izraz volje gotovega vplivnega dela prebivalstva, ki pa dajejo le razlog za mnenje, da dotični narodi z državnim stališčem niso zadovoljni. Tako prihajamo do zaključka, da se mora izvesti ljudsko glasovanje, v katero svrhu je pa nujno treba ustanoviti organ, ki bo zagotovil svobodno glasovanje prebivalstva.

Nadaljnje poročilo o mirovni pogajanjih v Brestu Litovskem nam je prišlo za današnji list prepozno. Obširneje bomo poročali jutri.

Kakšno mejo zahteva nemška generaliteta.

Dunaj, 12. jan. »Wahrheit« trdi, da se zahteva z nemške vojaške strani, naj se preloži nemška meja do Njemena (Kovno, Grodno) čez Osovec do Narve. Mejo bi potem tvorila Varta. Zahtevajo tudi premogokope pri Bendzinu, ki meji na zgornje šlezijske premogokope pri Katovcu.

Hindenburg in Ludendorff v Berlinu.

Berlin, 12. jan. (Kor.) Wolf: Danes jutraj sta prišla Hindenburg in Ludendorff v Berlin.

Neodvisna republika donskih kozakov.

Petrograd, 10. jan. Agentura: Te dni razglase neodvisno donsko republiko; ministrski predsednik in vojni minister nove republike postane najbrže Kaledin.

Panika na londonski borzi.

Rotterdam, 12. jan. V londonskih borznih krogih je povzročila vest o razveljavljenju ruskih državnih posojil paniko. Finančniki pozivajo vlado, naj proti Rusiji najstrožje nastopi.

Približanje v Brestu Litovskem.

Stockholm, 12. jan. »Pravda«: Ljening in Trockij, zadnji biva v Brestu Litovskem, živahno občujeta. Obe stranki sta se v Brestu Litovskem glede na samoodločbo narodov znatno približali, ker Rusi pogajanja pospešujejo.

Mir se sklene z Rusijo 14. januarja?

Amsterdam, 12. jan. Socialno demokratski listi na Nizozemskem so poročali iz Petrograda: Ruski listi, ki so v zvezi z vlado boljševikov, so trdili, da upajo, da se sklene 14. jan., na dan ruskega novega leta, preliminarni mir med Rusijo in osrednjimi silami.

Splošen mir se sklene čez nekaj mesecev?

Haag, 13. jan. (K. u.) »Nieuwe Courant« je objavil zasebno brzojavko iz Londona, po kateri je poizvedel list Morning Post iz Washingtona: Wilsonovo poslanico gotovi ameriški krogi tako presojajo, da se bo čez nekaj mesecev sklenil mir. »New York Sun« trdi, da sodijo tako tudi finančni krogi.

Mirovni predlogi Turčije.

Stockholm, 12. jan. »Journal« iz Petrograda: Turški poverjeniki so stavili sledeče pogoje: Meja naj se ne izpremeni. Škoda zasebnikom se poravnava. Svoboda Perziji se jamči. Ruske ladje bodo smele voziti skozi Dardanele in Bospor še prej, predno se konča vojska.

Združitev Ukrajincev in boljševikov.

Amsterdam, 12. jan. Ukrajinski socialni revolucionarji so se sporazumeli z boljševiki in s socialnimi revolucionarji levičarji.

Anglija pripozna vlado boljševikov.

Amsterdam, 12. jan. Govori se, da namerava Anglija pripoznati vlado boljševikov.

Vatikan o govorih Lloyda Georgesa in Wilsona.

Luga no. 13. jan. (K. u.) »Osservatore Romano«, Vatikan je o govorih Lloyda Georgesa in Wilsona z zadovoljstvom beležil, da temeljni načeli mogočih mirovni pogajanj glede na novo Evropo soglašajo s papeževim pozivom izdanim meseca avgusta. Iz tega pa nikakor ne sledi, da misli sveta stolica pritiskati na eno ali drugo stranko, ali podpirati konkretne predloge Lloyda Georgesa in Wilsona in zapustiti črto stroge nevtalnosti, katere se sveta stolica ves čas vojske drži.

Churchill o položaju.
London, 12. jan. (K. u.) Reuter: Muni-
cijski minister Churchill je govoril na po-
jedini, kateri je predsedoval ameriški vele-
poslanik. Pribil je, da popolnoma soglaša
govor Lloydja Georgesa z Wilsonovo po-
slanico in da obema državnikoma popol-
noma pritruje angleško in ameriško ljud-
stvo. Jasno in brez strahu smo naše vojne
smotre naznanili; naš cilj bodi, da jih sov-
ražniku vsilimo. Govornik je pozval Ame-
riko, naj vse ukrene, da pospeši prihod
ameriških čet na bojišče. Vso svojo moč
osredotočimo na praktične ukrepe, brez
katerih vojnih smotrov ne moremo uresni-
čiti. Mi na Anglskem bomo vse žrtvovali,
kar moremo žrtvovati. Prepričan sem, da
lahko popolnoma dobimo, če uporabimo
vsa pomožna sredstva, s katerimi razpo-
lamo. Nemške armade, ki so postale pro-
ste vsled ruskega poraza, hite zdaj na za-
hod. Viharni oblaki, ki bodo prekosili vse,
kar se je zgodilo dozdaj, se zdaj zbirajo; a
popolnoma zaupamo.

Državljanska vojska v Rusiji.
Petrograd, 10. jan. (K. u.) Agentura:
Oddelki boljševikov so zasedli železniške
sopote Balcevo, Snovskaja in Semenovko.
Petrograd, 10. jan. (K. u.) Agentura:
Iz Kijeva se poroča, da se odpor proti
osrednji radi vedno bolj širi. Čete osrednje
rade so zelo razburjene.
Amsterdam, 10. jan. (Kor. ur.) Daily
News iz Petrograda: Pogajanja med če-
tami ruske in ukrajinske vlade so dosegla
popoln sporazum.
Petrograd, 10. jan. (K. u.) Ukrajinske
čete so zasedle po ljuti borbi Bahmač v gu-
berniji Černigov.
Stockholm, 11. jan. (K. u.) Od julija se
je število organiziranih članov boljševikov
povišalo od 250.000 na pol milijona članov.
Rusi zapuščajo bojno črto.
Monakovo, 12. jan. »Rečje«: Celi vojni
deli zapuščajo fronto, ker pričakujejo, da
se sklone kmalu mir. Petrograjske čete
niso hotele na fronto, marveč zahtevajo,
naj jih pošljejo domov.

Dnevne novice.

— **Županstvo občine Žiri** je poslalo
brzjavke ministru dr. Žolgeru, Jugoslo-
vanskemu klubu in dež. glavarju dr. Šu-
steršiču, s prošnjo, naj pomaga, ker ni več
pričakovati živil od vojniškega zavoda in
ker se je bati novih prisilnih rekvizij.
— **Častno svetinjo za 40 letno služ-**
bovanje je podelil deželni predsednik preč.
g. Antonu Zlogarju, kanoniku v No-
vem mestu in preč. g. Antonu Šmidov-
niku, župniku v Prečni.
— **Notarska vest.** Notar Ivan Kolenc
je prestavljen iz Kranjske gore v Slove-
nsko Bistrico.
— **Odlikovanja.** Red železne krone
3. vrste z vojno dekoracijo je dobil stot-
nik generalnega štaba Zdenko Aljančič.
— **Vojaški zaslužni križec 3. vrste** z vojno
dekoracijo in z meči so dobili: nadporoč-
nik 64. pp. Evald Prinčič, poročnik 17. pp.
Ludvik Planička, poročnik 47. pp. Josip
Petroj in nadporočnik 4. bos. herc. p. Ed-
vard Lozej. — **Vojaški zaslužni križec 3.**
vrste z vojno dekoracijo je dobil stotnik
92. pp. Josip Strekel. — **V drugi** je dobil
ponovno Najvišje pohvalno priznanje nad-
poročnik 17. pp. Ivan Novak. — **Najvišje**
pohvalno priznanje z meči je dobil nad-
poročnik 27. pešpolka Josip Majeron. —
Zlat zaslužni križec s krono na traku hra-
brostne svetinje je dobil vojaški podživi-
nozdravnik 9. polj. top. p. Anton Močilnik.
— **Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste** sta
dobila lovec 20. lov. baona Pleničar Franc
in deseterik 3. pion. baona Lobnikar Josip.
— **Za metropolita, priorja in defini-**
torja graške province usmiljenih bratov
je izvoljen dosedanj superior in vikar p.
Pavel Berger, po rodu Korošec.
— **Iz politične službe.** Okrajni tajnik
Aleksander Schaffer je premeščen od
glavarstva v Litiji h glavarstvu v Ljubljani,
v Postojni ostane okrajni tajnik Franc
Slana, kancelist Anton Gregorič je pre-
meščen od glavarstva v Ljubljani h gla-
varstvu v Litiji.
— **Iz srednješolske službe.** Upokojen
je profesor II. državne gimnazije v Ljub-
ljani Franc Jeraj; izražena mu je zahvala
in priznanje naučnega ministrstva. — **V**
sedmi činovni razred je povišan profesor
ljublanskega učiteljskega šola Jožef Verbič.
— **Iz ljudskošolske službe.** Bivši sup-
lent v Koroški Beli Viljem Grundner je
imenovan začasnim učiteljem na Bledu.
Dopust se je podelil učiteljici v Kalu Fran-
čiški Strenar, nadomešča jo bivša začasna
učiteljica v Mosencah Ana Turšič.
— **Pritožbe na uradništvu.** Iz Sežane
smo dobili ostre pritožbe zaradi nevljud-
nega obnašanja nekega uradnika na gla-
varstvu.
— **Skrčenje močne racije na Dunaju.**
Dunajski ministrski svet je imel 11. t. m.
zelo burno sejo. Razpravljali so o skrčenju
močne racije. Stavljen je bil predlog, naj
vsi dunajski občinski svetniki odlože svoje
mandate, da ne bodo nosili odgovornosti

za popoln propad prehranjevalne politike.
O tem predlogu bodo sklepali prihodnji te-
den v plenarni seji občinskega sveta. Pre-
dlog, da bi šli še enkrat k ministrskemu
predsedniku dr. Seidlerju, je bil z veliko
večino odklonjen, ker bi bilo to brez vsake
koristi.
— **Januarska službena napredovanja**
na državni železnici v področju tržaškega
ravnateljstva. C. kr. železniško ministrstvo
objavlja naslednja imenovanja in poviša-
nja: I. status, a) naslovi: Ludvik Pavliček,
stavbni nadkomisar, načelnik vzdrževal-
nega oddelka Pulj, je dobil naslov držav-
noželezniškega svetnika; naslov železni-
škega nadkomisarja sta prejela dr. Henrik
Gollner, žel. komisar, skup. vodja ravnat.
odd. 7, in dr. Rudolf Mallner, žel. komisar
na ravnat. odd. 1; naslov stavbnega nad-
svetnika so prejeli stavbni komisari: Nor-
bert Schwarz, vzdrževalni odd. Gorica II.;
Jožef Činibul, obratno vodstvo Trst, drž.
kolodvor; Fran Vosecky, obratno vodstvo
Split; Ivan Ascher, obratni oddelk Jese-
nice; naslov strojnega nadkomisarja so
prejeli strojni komisari: Henrik Slaus, vo-
dja odd. v kuril. vodstvu Gorica; Ernest
Sirk, podvodja v obrat. vodstvu Trst in
Gustav Steinbeck, vodja odd. v obrat. de-
lavnici Split. — b) Povišanja: Za državno-
železniška svetnika sta bila imenovana
Fran Froglija, žel. nadkomisar, ravnat. od-
delka 3, in Pavel Morpurgo, tit. žel. svet-
nik, podnačelnik vzdrževal. odd. Ljublja-
na; za železniška višja komisarija sta bila
imenovana Pavel pl. Levičnik, žel. komi-
sar, ravnat. odd. 8, in dr. Karel Steckina,
tit. žel. nadkomisar, ravnat. odd. 2. —
II. status b): a) naslovi: naslov nadzornika
so prejeli višji revidenti: Ernest Gozzi,
podnačelnik, obrat. urad Trst, drž. kol.;
Fran Kokalj, načelnik obrat. urada Kranj
in Jožef Hübel, skupinski vodja, ravnat.
odd. 5; naslov višjega revidenta so prejeli
revidenti: Fran Kunaver, obratni urad Je-
senice; Edvard Stitz, ravnat. odd. 5, in Ru-
dolf Günter, blag. kontrolor na ravnatelj-
stvu v Trstu. b) Povišanja: za nadzornike
so bili imenovani: Anton Toplak, tit. nad-
zornik, skup. vodja na ravnat. odd. 1; Jo-
žef Hočevar, višji revident, tarifni kontrol-
lor na ravnateljstvu v Trstu, in Karel pl.
Cichini, tit. nadzornik, podnačelnik na
ravnat. odd. 8; za višje revidente so bili
imenovani: Jožef Železnikar, revident ravnat.
odd. 7; Artur Werner, tit. višji revi-
dent, ravnat. odd. 5; Ivan Bandel, revident,
vzdrž. odd. Trst; Valentin pl. Cippico, re-
vident, postajni urad Gruž; Viktor Lotocki,
tit. viš. revident, skup. vodja na ravnat.
odd. 8, in Rihard Negovetič, tit. viš. revi-
dent, skup. 5. Razen tega so bili imenovani
za revidente adjunkti: Anton Valentič,
ravnat. odd. 7; Mendel Kasner, ravnat.
odd. 7; Rudolf Wagneš, obratni urad Trst;
Marij Buda, ravnat. odd. 5; Dominik Günt-
ler, obratni urad Trst; Lovrene Svetina,
načelnik postajnega urada Kamnik; Adolf
Wünsch, ravn. od. 8; Jožef Božič, načelnik
post. urada Podnart-Kropa; Hugo pl.
Kham, obratni urad Gorica in Rudolf Ho-
ma, obratni urad Gorica; za adjunkte so
bili imenovani asistenti: Anton Moscovita,
kurilnično vodstvo Split; Feliks Čerček,
obratni urad Pulj; Ivan Vranjek, postajni
urad Volčjadraga, in Robert Herzog, obrat-
ni urad Ljubljana.
— **Mejna policija in kontrola inozem-**
cev v Švici. Zvezni svet v Švici je izdal o
tem odredbo, ki je stopila v veljavo 20.
decembra. Odredba obsega med drugim
predpise o potovanju inozemcev v, iz in
skozi Švico. Podrobnosti izvedo intere-
sentje pri trgovski in obrtniški zbornici v
Ljubljani.
— **Zagrebački dnevnik.** Iz Zagreba
nam pišejo: Osim službenih »Narodnih
Novina« ne izlazi nijedan dnevnik. Pregov-
ori izmedja upravitelja tiskara i strajku-
jućih tipografa ostali su bez uspeha. »Na-
rodne Novine« se štampaju uz vojničku
asistencu; uz pripomoć uredničkog perso-
nala. Osim tipografa stupilo je v štrajk
i ostalo tiskarsko osoblje.
— **Zofija Görres umrla.** Na Dunaju je
umrla 8. t. m. Zofija Görres, zadnja vnuki-
nja slavnega katoliškega učenjaka Jožefa
pl. Görresa. Rojena je bila leta 1849. v
Monakovu. Rajnica se je zelo pečala za
umetnostjo in književnostjo. Znala je veli-
ko jezikov. Ko je bila že stara, se je na-
učila še latinsko.
— **Veliko vlomov** se je izvršilo zadnji
čas v okolici Celovca. Vlamjali so navad-
no v vile. Končno se je pa posrečilo poli-
ciji vlomilce izslediti in aretirati. Vlomilci
so: 19letni pomožni delavec Jožef Smerič-
nič iz Št. Jurja, 18letni Pavel Mlekuš iz
Gorice, 18letni Karel Schiefnič iz Veli-
kovca in 16letni Blaž Liendl iz Vetrinja.
— **Za revne dunajske otroke.** Z Du-
naja so doslej pošiljali revne otroke v več-
jih oddelkih na Holandsko, kjer so jih pre-
hranjevali. Ker so sedaj prehranjevalne
razmere na Holandskem samem postale
zelo težavne, bo ta akcija nehala. V na-
domestilo bodo ustanovili na Dunaju po-
poldanska zavetišča, kjer bodo otroci, pod
nadzorstvom izdelovali šolske naloge in
ročna dela ter bodo dobivali tudi južino.
— **Krmljenje z ovsom eraričnih žreb-**
cev v zasebni oskrbi. Za erarične žrebce

v zasebni oskrbi se sme v skakalni dobi
pokrmiti po 5 kg na dan. Skakalna doba
traja 4 mesece in samo za ta čas se sme
pokrmiti že označena množina ovsa na
dan. V slučaju, da je tu in tam manjše šte-
vilo kobil, se mora izmera ovsa za žrebce
primerno skrajšati in je krmiti drugo krmo.
Koliko pristojna mrve in nastilja, so mero-
dajne tozadevne pogodbe med erarjem in
dotičnimi oskrbniki.
— **Otrok zmrznil v materinem naro-**
čju. V Münsterberg na Saškem se je z že-
leznico pripeljala neka delavska poljska
žena s tri mesece starim otrokom v na-
ročju. Ko je na kolodvoru odvila dete, je
bilo mrtvo — med potom ji je bilo zmrz-
nilo v naročju.
— **Ali ste že naročili Glasnik najsv.**
Src? Naroča se v tiskarni sv. Cirila v
Mariboru, Koroška cesta 5. Stane na leto
le 2 K, je torej naš najcenejši nabožni list.
Izhaja mesečno na dveh polah. Mnogi
novi naročniki, pa tudi sotrudniki dobro-
došli, da se razširi med nami kraljestvo
presv. Srca Jezusovega — kraljestvo miru
in edinosti!
Ljublianske novice.
Ij Dr. Ravniharjev šod v Ljubljani.
Včeraj, v nedeljo predpoldne, se je vršil
v Mestnem domu šod narodno-napredne
stranke, na katerem je govoril ljubljanski
državni poslanec dr. Ravnihar. Šod je bil
dobro obiskan. Govornik je razpravjal o
delu in stališču Jugoslovanskega kluba v
parlamentu. Sprejetih je bilo več resolucij.
Ij V šentjakobskem prosvetnem dru-
štvu bo g. profesor Ivan Mazovec letos
vodil hrvaški tečaj. Vrši se v dru-
štvenih prostorih vsako sredo od tričetrt
na 8. zvečer. Priglašeni in priglašene, v
sredo, dne 16. januarja na svidenje.
Ij Redni občni zbor društva zdravni-
kov na Kranjskem se vrši 31. t. m. ob 8.
uri zvečer v »Rožah«, hotel Union. Dnev-
ni red po § 18 društ. pravil.
Ij Umrl je v nedeljo, dne 13. t. m. tr-
govec g. Avgust Jagodič.
Ij Razdelitev sukanca domačim šivi-
ljam. Koroški zadrugi v Ljubljani je pove-
rila trgovska in obrtniška zbornica razde-
litev uradoma oskrbljenega sukanca za
obrtiške namene, kolikor ga pripade na
Ljubljano. Za prejem tega sukanca so upra-
vičene tudi domače šivilje, ki izvršujejo
po raznih hišah popravila oblek in perila.
Ker zadruga ne razpolaga z njih seznamom,
pozivlja vse te šivilje v Ljubljani, da se
oglasijo najpозneje do petka 18. t. m. v
zadrugi pisarni, Gosposka ulica 5, priti-
lje, da se tu vpišejo v seznam. Vse, ki bi se
oglasile pozneje, se ne bi mogle več vpo-
števati pri prvi razdelitvi. Podrobnosti in
čas razdelitve se objavijo pravočasno.
Ij Čevlji z lesenimi podplati. Mestna
aprovizacija bo razdeljevala čevlje z lese-
nimi podplati v torek, dne 15. t. m. od
3. do 4. ure popoldne. V poštev pridejo
stranke, ki so že prejele nakazilo za čev-
lje in sicer v torek 15. t. m. od 3. do 4. ure
stranke s števil. 1 do 100, v sredo, 16. t. m.
števil. 101 do 150, v četrtek 17. t. m. števil.
151 do 200, v petek, dne 18. t. m. števil.
201 do 250, v soboto, dne 19. t. m. števil.
251 do 300. Drugi teden se lahko priglasijo
nove stranke. Vsaka mora prinesiti s seboj
policijsko zglasnico, potrdilo gospodarja,
kjer služi ter natančni naslov svojega se-
danjega bivanja.
Primorske novice.
p župni urad Trnovo pri Gorici se
tem potom najvljudneje naproša, da bla-
govoli napraviti radi nujne vojaške zadeve
družinski list za 1873. leta rojenega
Franceta Rijavec s Trnovega hiš. št. 37 in
ga poslati županstvu občine Črni vrh nad
Idrijo.
Razne novice.
r Umor. V simmerinski plinarni na
Dunaju so našli v nedeljo, dne 6. t. m. po-
noči 18letnega delavca Karla Chaloupko
mrtvega. Mladenič je bil ubit z železnim
batom. Pri pregledovanju trupla so opazili,
da je iz bedra umorjenega izrezan večji
kos mesa. Ubijalec je izvršil to gnusno delo
najbrže po uboju in vzel meso seboj. V pi-
narni dela okoli 900 delavcev, zato bodo
težko izsledili morilca.
r Huda zima. Pri nas je po kratkem
odmoru zopet pritisnil občuten mraz. Pa
tudi od drugod poročajo o hudi zimi. Na
južnem Francoskem je mraza 12 stopinj.
Garonna je deloma zamrznila. V dolinah
pri Toulouse so se pojavili volkovi, v se-
vernih Pirenejskih medvedje. V Združenih
državah že 11 let ni bilo tako hude zime.
V Newyorku je bilo mraza 25 stopinj, v
severnih mestih celo 36. Tudi na Špan-
skem je izredno mrzlo in divjajo snežni vi-
harji. Pravtako poročajo iz Alžirja o hu-
dem mrazu. Tudi v Benečiji, ob Piavi, ob
Brenti in Tilmentu ej nastopil te dni ne-
navaden mraz. Italijani pravijo, da takega
mraza ne pomnijo.

Darujte za dr. Krekov spomenik!

LISTNICA UREDNIŠTVA.
V. S. Pri tem pomanjkanju papirja in
kupičenju važnejših dogodkov ne moremo
razpravljati vseh neresnic in zavijan, ki
so v dr. Šusteršičevem listu. Zato Vašega
dopisa ne moremo priobčiti. — I. M. Kar
smo rekli zgoraj velja tudi Vam. Tako
očitna neresnica ne more dotičnemu go-
spodu škodovati. — Župnik F. M. Vaš do-
pis smo izročili preč. ordinariatu ljublj-
skemu, ki bo najlažje kaj ukrenil. — K. b.
p. 416. Poslanega ne smemo priobčiti; bilo
bi konfiscirano. Zadevo z listom bomo ure-
dili. — M. S. u B. Zadostuje: Društvo sv.
Jeronima, Zagreb. — Dr. A. S. Informirali
se bomo in Vas v kratkem obvestili.

Rodbina Novak naznanja vsem
sorodnikom, prijateljem in znan-
cem pretužno vest, da je naš ljub-
ljeni soprog, oziroma oče, stric,
brat in stari oče, gospod

Matija Novak
sedlarski mojster

v četrtek, dne 10. januarja 1918,
ob 3. uri popoldne v 80. letu svoje
starosti, previden s sv. zakramenti
za umirajoče, izdihnil svojo blago
dušo.

Pogreb se je vršil v soboto, dne
12. januarja 1918, ob 3. uri popo-
ldne na Šmihelsko pokopališče.

Kandija, pri Rudolfovem, dne 13. ja-
nuarja 1918.

Ivan, Karol in Josip,
sinovi.
Cecilija Novak,
soproga.

V okolici Selca nad Škofjo Loko se
proda več sto litrov dolenskega
vina. Istotam se prodajo tudi nad
60 m³ lepih bukovih drv. Cenjene po-
nudbe pisмено na upravo tega lista pod
šifro »60 m«.

Kupim vsako količino

sveže repe

Cena po dogovoru.
Jos. Oražem, zeljarna
Selo-Moste, Ljubljana.

Izgubila sta se v petek zvečer

2 ključa

od Sv. Petra do Gradišča.
Pošten najditelj je naprošen, naj jih
odda proti nagradi našemu upravništvu.

**Ženitna
ponudba.**

Mladenič, star 26 let, prost vojaščine,
železničar in posestnik, želi poročiti go-
spico ali vdovo brez otrok. Prednost
imajo posestnice z nekoliko premoženja z
dezele. Prosi se resne ponudbe s sliko
na upravništvo Slovenca pod št. 121.

Piškote, čokolado, bonbone in druge
sladkorne izdelke na drobno in na debelo
priporoča trgovina

K. Kavčiča
v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7.

Istotam se prodajo po nizki ceni okrog
200 enoliterskih belih steklenic.

Narodno gospodarstvo.
g Za združitev parobrodskih društev v
Dubrovniku. Iz Dubrovnika poročajo, da
delajo tamkaj na to, združiti več paro-
brodskih društev z večjim številom velikih
trgovskih parobrodov svobodne plovbe in
nekoliko potniških parobrodov.
g Obdavčenje premož. Parlamentu
bodo predložili načrt za obdavčenje pre-
mož. Industrijski krogi sodijo, da bodo
domači premož, kakor je to že na Nem-
škem, obdavčili z 20 odstotki vrednosti
od produkcijskega mesta.

g Hmelj. Na hmeljskem tuğu v Žalcu ni bilo v pretekli dobi skoro nobene kupčije s tujim hmeljem in so bile cene samo na papirju. Gibale so se med 140 in 150 K za 50 kg. — V minolem letu je v Avstriji radi pomanjkanja ječmena bodisi popolnoma, bodisi deloma ustavilo obrat 48 pivovarn.

g Omejitve izvoza ameriškega premo-ga v Evropo. »Secolo« izve iz Pariza, da so v Washingtonu sklenili omejiti ameriški izvoz premo-ga v Evropo, tako da se bodo vpoštevali le potrebščine vojnih tvorric.

g Preskrba z žitom. V prehranjevalnem uradu na Dunaju se vrše te dni važna posvetovanja, katerih se udeležujejo tudi zastopniki posameznih pokrajin. Glede zboljšanja preskrbe prebivalstva z žitom zahtevajo strokovnjaki strožje nadzorstvo samouporabe krušnega žita in zaporo po-deželskih domačih mlinov. Tudi prehra-njevalni nadzorniki morajo obračati večjo pozornost na to, da se v njih okrajih spravi skupaj čim več žita. Ostreje se mora na-stopiti tudi proti skrivni trgovini z žitom. Doslej še ni gotovo, če se bo skrajšana racija moke morala obdržati tudi v bodoče ali če in kdaj bo mogoče dodeliti zopet staro normalno racijo. O uspehu teh po-svetovanj bomo poročali.

g 6 milijonov hektov vina so našle zavezniške armade na Laškem. Kakor poroča »Weinzeitung«, se je večji del te rujne kapljice odposlalo v Nemčijo.

g Pšenice so posejali zadnji jesen v Rumuniji 1 milijon in 230 tisoč hektarjev.

g Cene za les. Dunajske velike lesne trgovine so sklenile sledeče lesne cene, ki so veljavne za kubični meter do preklica: Hlodi (smrekov, jelov, borov les) 45—60 kron; hlodi (bukov, hrastov in sploh trd les) 98—120 kron; hrastove debele deske 240 kron, tanjše 268 kron. Otesani ali oglati žagan las (smreka, bor, jelka) 65 do 85 kron, bukov in hrastov pa 230—260 K. Za Češko so lesne cene za 15 do 20 odstotkov višje, v Galiciji pa za 10 do 15 odstotkov. Cene za les naraščajo, blaga je malo, povpraševanje pa živahno.

g Pomanjkanje papirja na Ogrskem je tako veliko, da listi najbrže ne bodo mogli več dolgo izhajati. Tudi hrvatskim li-stom grozi popolno pomanjkanje papirja.

g Koliko stanejo statistike. Žetvena statistika je stala poljedelsko ministrstvo 80.000 K, od vojniškega zavoda izvedena statistika pa več kot 15.000.000 K, ne da bi bil uspeh zadovoljiv.

g Curiški denarni kurzi. V Curihu so bili 9. t. m. naslednji denarni kurzi za de-vize: Berlin 88.80 (prej 87.50), Dunaj 58.90 (58.50), rubelj 88.— (86.—), London 21.30 (21.28) in Pariz 78.50 (78.40).

g Povišanje vrednosti marke in krone v Švici. »Bernar Tagblatt« je 9. t. m. po-ročal: Kurzi menic se neprestano dvigajo. Nemška marka stane danes 98 cent., pred meseci pa 59, avstrijska krona pa 53, pred mesecem je znašal njen kurz 37. Resnica je, da je vrednost našega denarja v inozemstvu poskočila, a zelo čudno je, ker vojni izkoriščevalci čisto nič ne zni-žajo oderuških cen.

g Cene za zlato so v zadnjem času znatno padle. Med navijalci cen za zlato je zavladala vsled tega prava panika. Da-nes plačujejo za en gram 14 karatnega zlata 4 K 50 v, do 4 K 80 v. Ko je bila cena zlata višja, so plačevali za en gram takega zlata 10 K 70 vin. Razlika v cenah znaša tedaj okroglo 60 odstotkov. Mnogo špekulantov je zgubilo zadnji čas prav ve-liko. Neki mali trgovec z zlatom v Wäh-ringu, ki je bil nakupil 3 kg zlata in dal okoli 30.000 kron, ima okroglo 15.000 K zgube.

g Melioracije. Na Dunaju se te dni vrši enketa o ureditvi melioracij. Navzoči so številni zastopniki deželnih odborov in deželnih kulturnih svetov. Poljedelski mi-nister grof Silva-Tarouca je opozarjal na svoj programni govor v državnem zboru in izrazil upanje, da se bo s skupnim delom posrečilo izvesti nameravani načrt. Že vnaprej bi rad odstranil nesporazumljenje, ki je nastalo vsled nameravanih prisilnih zadrug in vsled lahkega pritiska, ki ga želi izvajati na interesente, da se izpeljejo me-lioracije. Ne smemo pustiti, da bi se tako velika akcija razbila ob odporu posamez-nikov, ki nimajo nikakega smisla. Vlada s tem nikakor ne misli napraviti atentat na avtonomijo dežel. Sekcijski načelnik dr. pl. Grimm je izjavil, da finančna uprava pri izpeljavi načrta poljedelskega ministra upa tudi na zboljšanje plačilne bilance. Skupni državni dolg bo znašal koncem 4. vojnega leta 72 milijard, s 30. junijem 1918 bo prišlo tedaj na osebo 2475 kron. Šest-odstotne obresti bodo zahtevale na leto 4335 milijonov kron. Vlada mora skrbeti, da najde sredstva, da se del tega ogrom-nega bremena poplača, ne da bi se trajno obremenila davčna moč. To se da doseči z zvišanjem produkcije na najrazličnejših poljih, predvsem pri poljedelstvu. V prvi vrsti se mora doseči, da prehrana prebi-valstva ne bo odvisna od inozemstva. Me-lioracija tal je pravzaprav melioracija

državnih financ. Tekom razprave se je po-udarjalo, da so se z izjavami vladnih za-stopnikov razblinili marsikateri pomisleki in odstranili mnogi dvomi. Priznala se je potreba prisilnih zadrug, vendar se morajo vpoštevat težavne finančne in talne raz-mere. Razpravljali so tudi o višini pri-spevka iz javnih sredstev. Glede kredita se je izrazila misel, naj se deželnim ban-kam dovoli, da izdajo melioracijske obli-gacije pod državnim jamstvom. Sprožila se je tudi misel, naj bi se ustanovila državna zadruga blagajna, ki bi imela izdajati za-stavnice.

Izurjena

prodajalka išče službe

najraje na deželi. Ponudbe na upravo lista pod št. 117.

Kupi se

mala hišica

z vrtom v Trnovem. Šiški ali v Vodmatu. Naslov pove upravištvo »Slovenca« pod šte. 118.

Išče se takoj

deklet

k enemu otroku samo za popoldan. Več ce poizve v posredovalnici Novotny, Du-najska cesta št. 14. 119

Naznanilo.

Ujjudno se naznanja sl. občinstvu, da se je odveril

hotel „Zlati jelen“ v Gorici.

Prizadevalo se bode času primerno dobro postreči z jedjo in pijačo ter tudi s prenočiščem. 116

Ceno za odda manjša množina

denarnic in pip

Naslov pove uprava »Slovenca« pod šte. 111.

Hiša naprodaj.

Iz proste roke želim prodati hišo z lepim vrtom, 5 minut oddaljena od po-staje, primerna za vsako obrt, v kateri se je več let nahajala dobro idoča trgo-vina. Proda se po dogovoru z gospodar-jem. Naslov pove uprava »Slovenca« pod šte. 122.

Mlada kuharica

išče službe na Kranjskem, Zmožna je samostojnega gospodinjstva. Ponudbe pod 109 M. B., Slovenjigradec 85.

Proda se

7 težkih sani

Poizve se pri IVANU KURALT, valjični mlin v DOMZALAH. 107

Ženitna ponudba.

Invalid, neoporečne preteklosti (s traj-no neopazljivo hibo) iz premožne in ugled-ne rodbine, želi poročiti gospico posest-nico večje kmetije oziroma obrti, gostilne, trgovine ali mlinu. Prednost imajo: dobro-srčne, skrbne gospodinj. Vdove brez otrok niso izključene. — Ponudbe s sliko pod »Slovenka 64« na upravo Slovenca. Tajnost najstrožje zjamčena. Samo resne ponudbe s pravim podpisom se upoštevajo.

Hiša

z vrtom v Ljubljani ali neposredni bližini se vzame takoj v najem. Ponudbe pod »E/101« na upravištvo lista. 101

Kdor namerava prodati še kaj

kostanjevega lesa

3263 naj ga takoj ponudi tvrdki J. POGACNIK LJUBLJANA, Marije Terezije cesta 13.

Več vil in zemljišč

na prodaj v Ljubljani (Istrska obal)

Pojasnila pri Louranski banki v Ljubljani.

Vsemogočni je v našo veliko bolest določil smrt gospe

Ane Sever

nadučiteljeve vdove.

Pogreb bo v torek ob pol 5. uri iz Trnovskih ulic 15. Bog bodi njej in nam milostljiv!

Josip in Vilko, sinova.

Zalka Sever, snaha.

Fani Widmar,
Lojza Marks,
Ruža Šantel,
Cenka Cepuder,
Malči Robida,
hčere.

Brez posebnega obvestila.

V neizmerni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znan-cem, da je naš srčnoljubljeni brat, stric in svak, gospod

Avgust Jagodič

trgovec

v nedeljo, dne 13. t. m., po kratki mučni bolezni, previden z tolažili sv. vere mirno preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v torek, dne 15. t. m., ob treh popoldne iz hiše žalosti Mestni trg št. 24 na pokopališče k sv. Križu.

Venci se hvaležno odklanjajo.

V Ljubljani, dne 13. januarja 1918.

Zalujoči ostali.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Vse vojaške predmete!

Za preprodajalce

priporočam po znano nizkih canah svojo zalogo

zvezd vseh vrst
port
portepejev
med. obvez
redov
sabelj
bajonetov
mečev
kupel
pasov
čepic

rokavice
ovojnih gamaš
usnjenih gamaš
vojaškega sukna
egal. sukna
gumbov vseh vrst
in pritlikin
izgotovlj. uniform
dežnih plaščev
kožuhatih vreč
kožuho vseh vrst

čepic
znakov
rož za čep'ce
ovratnikov
vseh toaletnih in
galan erijskih
predmetov
glavnikov
krtač
mila
zobne paste

brillantine
pudra
instrumentov za
nohe
parfumov
ogledal
bravskih aparatov
potnih
necessairejev
ročnih kovčkov
velikih in malih

Splošni zavod za uniformiranje

RUDOLF BODENMULLER

Ljubljana, Stari trg 8.

3133